philip roth

meme

sander yayınları cep dizisi

SANDER YAYINLARI
CEP KİTAPLARI DİZİSİ : 8

MEME
(The Breast)
ROMAN

PHILIP ROTH

MEME

ROMAN

Türkçesi :

SEÇKİN SELVİ

Sander Yayınları — İstanbul

Bu kitabın Türkiye'de yayın hakkı Necdet Sander'e aittir.

SANDER YAYINLARI
İSTANBUL

Halaskârgazi Cad. 275-277,
Osmanbey
Tel. : 48 32 09

İstiklâl Cad. 178
Beyoğlu
Tel. : 44 01 34

Sipariş ve Dağıtım Yeri :
Kırağı Sokak 62/6
Osmanbey
Tel. : 40 84 75

Eserin Orijinal adı :
THE BREAST

Bu kitabın Türkçe çeviri ve yayın hakkı DEBORAH ROGERS LTD.'-den satın alınmıştır.

Kapan düzeni : YURDAER ALTINTAŞ

Bu kitabı Elizabeth Ques'e ve Yaddo Corporation'daki dostlarıma ithaf ediyorum.

P. R.

BİR tuhaf başladı. Hoş, nasıl başlarsa başlasın tuhaf olacaktı ya. Güneşin altındaki herşeyin «bir tuhaf» başladığı ve «bir tuhaf» bittiği ve de «bir tuhaf» **olduğu** çok söylenmiştir elbet. Dikensiz bir gül «tuhaf» tır, dikenli gül de «tuhaf» tır, komşunuzun bahçesinde boy veren sıradan güller de öyle. Dilenirse herşeyin dehşetengiz ve gizemli göründüğü bir bakış açısı vardır, bilirim. Sonsuzluğu düşünün, sonsuzluk üzerine fikirler geliştirin, isterseniz sonsuzluğu unutmayı deneyin; o zaman herşeyin şaşılası olduğunu göreceksiniz. Bütün bunlara karşın, olanca alçakgönüllülüğümle belirtmek isterim ki, bazı şeyler ötekilerden daha bir tuhaftır ve ben de onlardan biriyim.

Bir tuhaf başladı, zaman zaman kasığıma vuran bir sızı biçiminde başladı. İlk hafta boyunca, edebiyat bölümündeki odamın yanında bulunan tuvalete günde birkaç sefer, taşınıyor, pantalonumu sıyırıp bakıyordum. Her yanımı iyice incelediğim halde olağan dışı hiçbir şey görmüyordum. Sonunda istemeye istemeye kasığımdaki sızıya aldırmamaya sözüm ona karar verdim (oysa içim hiç de rahat değildi). Oldum olası evhamlıyımdır. Ateşim biraz yükselse, sağlığımda en ufak bir düzensizlik olsa pireyi deve yaparım. Bu huyumu bildiğim ve aynı zamanda da aklı başında biri olduğum için, önemli ve iyileşmez hastalık belirtileri gibi hemen her hafta kendini gösteren sızıyı ciddiye alamıyordum. Ne zaman ateşim çıksa, ne zaman hafif bir ağrı duysam, mutlak bir yerime inme ineceğini veya dayanılmaz acılar çekeceğimi sanmama karşın, herhangi bir ciddi hastalık geçirmeden otuzsekiz yaşımı bulmuştum. Barsaklarım düzenli çalışırdı. Cinsel gücüm yerindeydi. İştahıma diyecek yoktu. Bir seksen boyunda, ince yapılı, biçimli bir adamdım. Saçlarımın çoğu ve dişlerimin tümü yerli yerindeydi. Hastalık hastası olduğumu bildiğimden kasığımdaki sızıyı sinirsel bir illet olarak yorumlarken, bir yandan da her zamanki gibi önemsenecek birşey yok diye düşünmeye çalışıyordum.

Yanılmışım. Meğer önemsenecek birşeymiş.

Siyah, kıvır kıvır kıllarımın altından derimin belli belirsiz pembeleştiğini ancak ikinci haftanın sonunda farkettim. Yine de renk değişimi öylesine hafifti ki, yine evhama kapıldığım sonucuna vardım. Bir hafta daha geçti - klinik kayıtları için belirleyelim: Hastalığın başlaması ile belirtilerin ortaya çıkması arasında tam yirmibir gün geçti - akşam duş yapmak için banyoya girdiğimde, ders vermek, toplantıya katılmak, günlük işleri bitirmek ve dışarda yemekle dolan, uzun ve yorucu gün boyunca penisimin dibindeki etin pembemsi bir renge dönüşmüş olduğunu gördüm. Sanki kaşığımda bir dut ya da vişne ezilmiş de suyu akmış, penisimin kökünü hafifçe ama su götürmez biçimde **kırmızıya** boyamış gibiydi. İlk aklıma gelen, külot boyamış diye düşünmek oldu (o gün giydiğim ve o anda ayağımın dibinde duran külodun açık mavi oluşu bile paniğin vurguladığı inanmazlık duygusunu etkilemedi). Banyoya girince penisimi ve kıllarımı üç kez sabunlayıp durulad ım. Sonra baldırlarımdan karnıma dek her yanımı bir güzel köpürttüm. Sıcak suyla - bu kez canımı yakacak kadar kadar sıcak suyla - durulandığım zaman, leke yine duruyordu. Kızarıklık değil, pişik değil, sivilce değil, hemen kanser diye tanımladığım derinden, içten bir renk değişimiydi bu.

Koştum, doktorumun evine telefon ettim.

Dr. Gordon son derece titiz ve görevine düşkün biridir. Kapıldığım dehşeti gizlemeye çalışmama karşın, sesimdeki korkuyu sezinledi ve giyinip beni muayene etmek için şehrin öte ucundaki evime gelmeyi önerdi. Tam geceyarısıydı, yani sihire büyüye, ine cine inananlar için değişimlerin gerçekleştiği saatti, başta bir deyimle New York şehrinde bir doktoru evinden çıkarmak için en uygunsuz saatti. Belki o gece, Claire kendi evinde komisyon raporu yazacağı yerde benim yanımda olaydı, korktuğumu açıklayabilir ve doktora koşa koşa gelmesini söyleyebilirdim. Hiç kuşkusuz Dr. Gordon vücudumdaki hastalık belirtilerine bakarak gecenin o saatinde beni hastahaneye kaldıracak değildi. Şimdi bildiklerimize - yada bilemediklerimize - bakılırsa, hastahaneye kaldırılsam bile hastalığın önüne geçmek için yapılacak birşey yoktu. O anı izleyen dört saat içinde çektiğim korku ve acı belki morfinle hafifletilebilirdi, ama acısız ölüm dışında bu süreci tersine dönüştürecek hiçbir tıbbî işlem yok gibiydi.

Claire yanımda olaydı kendimi iyice kapıp koyabilirdim. Oysa tek başıma olunca, kendimi böyle kaybetmeyi erkekliğime yaraştıramadım ve utandım. Lekeyi farkettiğimden bu yana ancak üç dakika geçmişti ve ben sırılsıklam, çırılçıplak maroken kanapeye uzanmış, bir yandan penisime bakarak gördüklerimi doktora anlatmaya, bir yan-

dan da sesimin titremesini engellemeye çalışıyordum. **Kendini tut** diyordum kendime - ve bunu dediğim her sefer olduğu gibi kendimi tutabiliyordum. Eğer ilk anda aklıma düşen ürkütücü olasılık doğru ise, sabaha dek bekleyebilirim, değilse yine bekleyebilirim diye düşünüyordum. Sabaha birşeyim kalmayacaktı. Yüklü bir gün geçirmiş, yorulmuştum. Ürkmemin nedeni buydu. Doktorun muayenehanesine öğlene doğru gidecektim - bunları söylerken bir yandan da içimden «aferin bana» diyordum -. Doktor dokuzda gelmemi söyledi. «Olur,» dedikten sonra sesimi elimden geldiğince titretmeden, «iyi geceler,» dedim.

Telefonda doktorla konuşurken, kasığımdaki sızının ne zaman başladığını, nasıl geliştiğini ve penisimdeki renk değişimini «tıbbî» nesnellik içinde anlatmaya çalışmıştım. Hastalığın üçüncü belirtisinden hiç söz etmemiştim, çünkü telefonu kapayana dek bununla «durumum» arasında bir bağlantı kurmamıştım. Bu belirti, son üç haftadır Claire'le sevişirken inanılmaz bir yoğunlukta duyarlanmamdı. O güne dek bu yoğunluğu, Claire'e duyduğum isteğin yeniden alevlenmesi olarak yorumlamıştım. Bu isteğin neden ve niçin alevlendiğini kestiremiyordum - çünkü Claire ne eskisinden daha az, ne de daha fazla baştan çıkarıcı ve çekiciydi - yine de o eski ateşliliğe yeniden kavuştuğuma seviniyordum. İlişkimizin ilk

iki yılında onun fiziksel güzelliğine duyduğum büyük istek, son bir yıl içinde körelmeye yüz tutmuş, son zamanlarda onunla ayda iki, bilemediniz üç kez - o da Claire'in çabasıyla - sevişir olmuştum.

Bendeki bu soğukluk, bu uzaklık ikimiz için de yıkıcı oluyordu. Ne var ki ikimiz de (o, geçimsiz bir ailede geçen çocuk yıllarında, ben ise huysuz karım yüzünden) yaşantımızda büyük duygusal sarsıntılar ve ruhsal bunalımlar geçirmiş olduğumuz için, aramızdaki kopukluğun ilişkimizi koparmasına fırsat vermemiştik. Peşpeşe gecelerce yatakta istenmemenin, yirmibeş yaşında, genç, güzel bir kadında kuşkusuz yaratacağı yıkıntıya karşın, Claire bu durumda haklı olarak duyacağı kırgınlığı, öfkeyi, kuşkuyu ve yıkkınlığı mutsuzluğunun kaynağı olan bana bile pek açıkça göstermemişti. Bu «vekâr» ona kimbilir neye maloluyordu - çünkü Claire cinsellikteki ateşliliğine karşın, duygularını pek açığa vurmayan bir kadındır - ama ben artık açık denizlerin şahlanan dalgalarına, sakin bir limanın durgun, duru suyunu yeğleyecek çağa geldim - daha doğrusu **gelmiştim.** Eskiden değişik olan, bilinmeyen bana çekici gelirdi, oysa artık düzenli ve alışılmış tavırlarda huzur buluyordum. Claire'in durgunluğu, karşılıklı konuşmalarımızda ya da topluluk içinde onu zaman zaman daha az ilginç, daha az konuş-

kan, daha az renkli kılıyorsa da, böyle olmasını ben istiyordum. Güvenilir ağırbaşlılığı renksizliğinden yakınmayacağım kadar hoşuma gidiyordu. Yeterinden fazla «renk» yaşamıştım - tam altı yıl.

İsteksizliğimin **beni** yıpratmasının nedenleri vardı. Üç yıllık ilişkimiz boyunca, Claire'le bir beraber yaşam düzeni kurmuştuk - bu düzen zaman zaman ayrı yaşamayı da içeriyordu. Kurduğumuz yaşam biçimi, çevremizdeki evliliklerden birkaçı dışında tümünü zehir eden bağımlılık, sıkılma, bunalım, nedensiz ve amaçsız özlemlere kapılma gibi yükler olmaksızın, birbirimizi aldatmak, üstün gelmek, söz geçirmek için çaba harcamamızı gerektirmeksizin birbirimizin varlığı ve sevgisinin sıcaklığını, güvenliğini yaşamamızı sağlıyordu. Evlilikte tek deneyim olmasına karşın, öylesine ağzım yanmıştı ki, bir daha evlenmemeye and içtim. Başımdan geçen kötü deney sonunda evliliğin ne denli karşısında olmuşsam, Claire de mutsuz çocukluğu yüzünden benim kadar dirençle evliliğin karşısındaydı. Üstelik bizimki gibi sağduyuya yatkın ve kusursuz düzen kimsede yoktu. Öylesine kolay anlaşıyor, öylesine güzel geçiniyor ve birbirimizi öylesine seviyorduk ki, durup dururken sevişmemizi sıkıcı ve tatsız bulmaya başlamak bana büyük bir felâket olarak görünmüştü (meğer felâket neymiş, hiç bilmezmişim). O fırtınalı evliliğin (ve yıpratıcı bo-

şanmanın) açtığı yaralar iyileşebildiğince iyileşmiştir kanısıyla beş yıldır sürdürdüğüm psikanalize bir yıl önce son vermiştim. Gerçi evlenmeden önceki adam değildim, ama sıcak aile ocağı denilen o savaş alanından başım gözüm sarılı, kendi kendime yanarak psikanalistin kapısını çalan yaralı savaşçı olmaktan da kurtulmuştum. Claire'le birlikte - diyebilirim ki on yılı aşkın süredir ilk kez - hayatım düzenli ve tutarlı bir nitelik kazanmıştı. Kendimi durmuş oturmuş, ayağımı yere basmış olarak görüyor ve ciddî aklı başında biri olduğumu kabullendiğim üniversite öğrenciliğimden bu yana ilk kez tutarlı bir yaşantı sürüyordum. Ne var ki, bütün bu iyi, güzel ve olumlu niteliklere kavuştuktan sonra, mutluluğa erişen yeni yaşantımı biçimlememe yardımcı olan kadına isteğim azalmaya başlamıştı. Bu şaşırtıcı ve üzücü bir gelişimdi. Ne yaparsam yapayım bunu değiştiremiyordum. Sonunda bu durumun onu ya da beni nasıl acılara saldığına aldırmamaya başladım. Claire'e cinsel istek duymayışımın nedenlerini araştırmak için psikanaliste yeniden başvurmaya karar verdiğim ve adamdan randevu aldığım sırada, yine **durup dururken** ömrümde kimseye duymadığım bir tutkuyla Claire'i istemeye başladım.

Buna tutku demek de doğru değil, daha çok cinsel zevke, salt duyumsal zevke dayanan bir

duyguydu bu. Cinsellik - ama kafadan geçmeyen, yürekten geçmeyen, penisin derisini aşmayan cinsellik. Yattığımız zaman, eskiden erkeklerden çok kadınlara - hem de gerçek değil, düşlerde kurgulanan kadınlara - yaraştırdığım bir biçimde hazdan kıvranıyor, tırnaklarımı çarşafa gömüyor, başımı ve omuzlarımı kıvırıyordum. Bu duyumlara daha fazla dayanamayacakmışım gibi geliyor, hazdan ağlamaklı oluyordum. Doruğa erip boşalırken Claire'in kulağını ağzıma alıyor, köpek gibi yalayıp emiyordum. Saçlarını dişlerime kıstırıyordum. Soluk soluğa kalıyor, kendi omuzumu emip yalamaya başlıyordum. Hastalığımın olgunlaşma sürecinin son haftasında, doymak bilmez bir hayvan gibi Claire'in üzerindeydim. Bir yıla yakın süre yanında kılım kıpırdamadan yattıktan sonra, o güne dek bildiğim, tattığım hiçbir duyguya benzemeyen bir erotik güç ve boşalım dönemine giriyordum - ya da bana öyle geliyordu. Ak teninde dişlerimin izini taşıyan mutlu kadınıma «Azgınlık dedikleri acep bu mu?» diye sordum. Sadece gülümsedi. Saçları terden ıslanmıştı. Sıcakta çok oynamış ufacık bir kız çocuğuna benziyordu. Haz veren Claire.

Oysa başıma gelenler, kimselerin aklından geçmeyeceği, kimselerin bilemeyeceği şeylermiş - anlaşılır gibi değil, acınılır gibi değil, gülünür gibi değil. Yine de bilimsel bir açıklamanın

eşiğinde olduklarına inananlar da var; beni yoklamaya gelen dostlarımın gizleyemedikleri derin üzüntüleri gibi acı duyanlar da var ve dünyanın dört bucağında başıma gelenlere gülmemek elde değil gözüyle bakanlar da var - öyle olması da gerek. Ben ise zaman zaman hepsine hak veriyor, bazen anlıyor, bazen üzülüyor, bazen gülüyorum. Bir de gülmemi birkaç saniyenin ötesine sürdürebilsem, bir de öylesine anlık, öylesine acı acı gülmesem. Eğer doktorlar bu durumda yaşamımı sürdürebileceklerse ve bunu yapmalarını isteyeceksem, belki de bundan böyle tek umudum o gülmeler olacak.

BEN bir memeyim. 18 Şubat 1971 tarihinde gece yarısı ile sabahın dördü arasında, sonradan «masif hormonal iç akıntı», «endokrinopatik değişiklik» ve / veya «kromozomlardaki hermafroditik bir patlama» olarak tanımlanan bir değişim oldu gövdemde. Ve beni her türlü insancıl kalıptan kopuk bir meme bezine, ancak düşte ya da Dali'nin resimlerinde görülebilecek bir memeye dönüştürdü. Futbol topuna ya da balona benzer bir biçimim olduğunu söylüyorlar. Yetmişbeş kilo ağırlığında (eskiden seksen kiloydum), yine bir seksen uzunluğunda, sünger dokusunda birşey olmuşum. «Düzensiz» ve bozulmuş biçimde de olsa kan dolaşımı ve ana sinir sistemimin büyük

bölümü, «basitleşmiş ve ilkelleşmiş» dedikleri ifrazat sistemim - takılan borular yoluyla doğal ihtiyaçlarımı yerine getiriyorum artık - ve tam orta yerimde kapaklı göbek deliğine benzeyen bir noktada son bulan solunum sistemim var olmasına var da, bu insancıl niteliklerin dağılıp gömüldüğü temel yapı, bir kadın memesinden başka şey değil.

Ağırlığımı oluşturan kitle, yağlı doku. Bir ucum karpuz gibi yuvarlak, öteki yanımda «gövdem»den on iki santim uzanan, her biri penis deliğinin yarı büyüklüğünde onyedi deliği olan, silindir biçiminde bir meme ucu var. Bu delikler süt yollarının ağızlarıymış, öyle diyorlar. Diagramların yardımı olmaksızın - göremiyorum çünkü - anladığım kadarıyla, bu kanallar, emildiği ya da mekanik araçlarla sağıldığı zaman meme ucuna süt veren süt bezlerine bağlıymış.

Tenim pürüzsüz, «diri» ve «herdem taze» imiş, öyle diyorlar. Meme ucum gül pembesiymiş. Bundan önceki yaşamımda esmer olduğum için, gül pembesi meme ucumu tuhaf karşılıyorlar. Bu gözlemi yapan endoktrinologa da söylediğim gibi, şahsen ben bu özelliği değişimin öteki yanlarından daha az «tuhaf» buluyorum. Ne var ki, endoktrinolog ben olmadığım için sözüm de geçmiyor. Bunu anlamak acı veriyor insana, ama ne

de olsa anlamaktır ve yeni durumuma «uyduğumu» göstermesi gerekir.

Meme ucum gül pembesi - tıpkı bu oluşumun başladığı gece banyoda penisimin dibinde gördüğüm leke gibi pembe. Ucundaki delikler yetersiz de olsa ağız ve kulak görevi görüyorlar - hiç değil, ucundaki delikler kanalıyla dediklerimi iletebiliyorum ve çevremde olan biteni duyabiliyorum. Başlangıçta kafamın meme ucu olduğunu sanmıştım. Oysa doktorlar, en azından bu aya gelinceye dek, başka türlü düşünüyorlar. Bence bu varsayımlarını destekleyecek hiçbir kanıt olmamasına karşın, doktorlar meme ucumun buruşuk, sertleşmiş derisinin - aslına bakarsanız, dudak zarı dahil yüzün her yanından daha duyarlı olan bu derinin - penis başından evrindiğini inanıyorlar. Meme ucumu çevreleyen ve cinsel istek duyduğum zaman ucumu dikleştiren kas örgüsünü kapsayan pütürlü pembe halkanın da, (bazılarının dediği gibi) «memesel» sıvının volkanik salgı saldırısı altında penisin aldığı biçim olduğu ileri sürülüyor. Pembe halkamın kenarındaki pütürlerden birinin üzerinde kızılımsı, ince, uzun, iki tüy uzanıyormuş. «Tuhaf olmalılar,» diyorum. «Uzunlukları ne kadar?»

«Tam onyedibuçuk santim.»

«Antenlerim.» Acı bir yıkıntı. Sonra inanmaz-

lık. «Birini çeker misin lütfen?»

«Madem istiyorsun David, usulca çekeyim.»

Dr. Gordon yalan söylememiş. Gövdemde bir kıl çekilmişti. Bildik bir duyuydu bu ve bunu duyunca ölmeyi istedim.

Değişim olduktan ancak günler sonra kendime gelmiştim. Kendime geldikten sonraki hafta boyunca da «çok hasta» olduğumdan, «salgı bezlerimde bir dengesizlik» olduğundan başka birşey söylemediler. Öyle olduğu halde her uyanışımda göremediğimi, koku ve tat alamadığımı, kıpırdayamadığımı ve sürekli uyuşturucu ilâç almak durumunda olduğumu yeniden algılıyor ve ulur gibi inleyip bağırıyordum. «Gövde» me dokunduklarında ne olduğunu anlayamıyordum. Algıladığım duyum hiç beklenmedik biçimde yatıştırıcı ve hoş oluyordu. Tammlayamadığım bir duyguydu bu. Herşeyden çok da, tene değen su dalgacıklarını hatırlatıyordu. Bir sabah uçlarımdan birine tuhaf birşeyler olduğunu duyarak uyandım. Acıya benzemiyordu. Yine de «Yandım! Tutuştum!» diye bastım çığlığı.

Bir kadın sesi, «Sakin olun, Mr. Kepesh,» dedi. «Birşey yaptığım yok. Sadece sizi yıkıyorum. Yüzünüzü yıkıyorum.»

«Yüzümü mü? Yüzüm **nerede?** Kollarım, bacaklarım nerede? Nerede ağzım? Bana ne oldu?»

Dr. Gordon konuşmaya başladı. «Lenox Hill Hastahanesindesin, David. Yedinci katta özel bir odadasın. On gündür buradasın. Her gün sabah akşam seni görmeye geliyorum. Son derece iyi bakılıyor ve sürekli ilgi görüyorsun. Şu anda ılık, sabunlu su ve süngerle siliniyorsun. Hepsi bu. Yoksa canın mı acıdı?»

«Hayır,» dedim. «Ama suratım nerede...?»

«Şimdi bırak da hemşire silip temizlesin seni. Daha sonra, kendini iyi hissedersen konuşuruz bunları. Şimdi dinlenebildiğin kadar dinlenmeye bak.»

«Bana ne oldu?» Evdeki geceden tek hatırladığım duyduğum acı ve korkuydu. Tuğla duvara dayanmış, kocaman bir topun gülleleri altında, sonra da koca bir ordunun çizmeleri altında eziliyormuşum gibi olmuştum. Aslında macundan yapılmış ve bir yandan penisimden öte yandan kalçalarımdan ters yönlere çekilip uzatılıyormuş gibiydim. Sanki çekiştirile çekiştirile boyum gitmiş, enine uzamıştım. «Patlama» ya da «değişim» başladıktan sonra, doktorlara göre olsa olsa bir ya da iki dakika kendimi kaybetmeden kalmışım. Oysa bana öyle geliyor ki, gövdemdeki

her kemiğin ikiye kırılışını, sonra da ezilip tuzla buz edilişini hep duydum.

«Biraz dinlensen, David, hadi dinlen biraz.»

«Peki, nasıl besleniyorum?»

«Damara şırınga yoluyla. Gereken her türlü besini alıyorsun.»

«Kollarım nerede?»

«Bırak da şimdi hemşire yıkasın seni. Sonra üzerine biraz yağ sürecek. O zaman daha rahatlayacaksın. Sonra da uyursun.»

Her sabah böyle yıkanıyordum. Bu yıkanmanın getirdiği duyumlarla erotik uyarılmanın zevki arasında bağlantı kurabilecek kadar sakinleşmem için bir hafta daha geçmesi gerekti. O sıralarda kolsuz, bacaksız kaldığımı sanıyordum. Zemin kattaki dairemin yatak odasının altına düşen kalorifer kazanı patladı, ben de bu patlama sonunda gözlerimi ve kollarımla bacaklarımı yitirdim herhalde diyordum. Dr. Gordon ve meslekdaşlarının «hastalığım» konusunda yaptıkları hormonal dengesizliğe bağlı açıklamalar aldırış etmeden boyuna ağlayıp iç çekiyordum. Sonra bir sabah, yaş dökmeden ağlayıp sızlanmanın yorgunluk ve uyuşukluğunda, erotik bir kıpırtı duydum. Hâlâ «suratım» sandığım yerde hafiften se-

yirmeye benzer bir duyu vardı - bir çeşit doyum duygusu, hoş bir duygu. Yüzüm siliniyordu.

«Hoşunuza gidiyor mu?» Bir erkek sesiydi bu! Bir yabancının sesi!

«Siz kimsiniz? Neredeyim ben?»

«Ben hastabakıcıyım.»

«Öteki hemşire nerede?»

«Bugün Pazar. Telâşlanmayın, Dave, Pazar olduğu için böyle.»

Ertesi sabah her zamanki hemşire işbaşı yaptı. Yanında Dr. Gordon da vardı. «Suratım» silinirken, yine erotik kıpırtıların getirdiği duyguları algılamaya başladım ve bu kez kendimi bu duygulara bıraktım. Kadın bana yağ sürmeye başlayınca, «Bu çok hoşuma gidiyor,» diye fısıldadım.

Dr. Gordon, «Ne?» diye sordu.

Kadının parmaklarını tek tek duyabiliyordum. Sonra üzerimde ağır ağır, halkalar çizerek birşey dolanmaya başladı. Kadının yumuşacık avuç içiydi bu. Dorukta bir boşalım öncesinde duyulan ürperti her yanımı sarıverince «Oooh, ooh, çok hoşuma gidiyor!» diye zevkle haykırdım. Sonra kendimi tutamadan hıçkırmaya başladım ve sonunda beni uyutmak zorunda kaldılar.

Kısa bir süre sonra Dr. Gordon, beş yıl bana psikanaliz yapmış olan Dr. Klinger'i de yanına alarak, bana ne olduğunu, benim ne olduğumu açıkladı.

Her sabah usul usul, ama iyice silinip temizleniyordum. Sonra ucumu ve ucumun çevresindeki halkayı yağla ovuşturuyorlardı. Haftada altı gün Miss Clark adındaki kadın yıkıyordu beni, Pazar günleri de erkek hastabakıcı. Başıma gelenleri duyduktan sonra kapıldığım dehşeti atlatıp, Miss Clark'ın elleri altında ovuşturulmaktan yeniden zevk almaya başlamam on hafta kadar sürdü. Dr. Gordon odadan çıkmaya razı olup, hemşireyle beni yalnız bırakmadığı zamanlar meme ucumun yağla ovalanmasından duyduğum cinsel taşkınlığa bir türlü kendimi kapıp koyveremiyordum. Kadınla yalnız kaldığımız zaman algıladığım duyumlar ise dayanılacak gibi değildi - son haftalarda Claire'le sevişirken duyduğum duygulara benziyordu. Ama tamamen çaresiz bir durumda ve kör karanlıkta, bilmediğim bir kaynaktan ve salt bana, benim zevkime adanmış gibi olduğu için sevişmenin getirdiğinden çok daha yoğun bir duyguydu. Beni hamağa benzer bir şeye bağlıyorlardı - ucum salıncağın başucunda, yuvarlak tarafım da ayak ucundaydı. Miss Clark elinde sıcak su tası ve yağ şişeleriyle (bunları minicik şişeler olarak düşlüyor-

dum) odadan çıktıktan sonra, hazla kıvranmam salıncağı dakikalarca sallayıp duruyordu. Ucum yumuşadığı ve ben doygun bir uykuya daldığım sırada salıncak sallanmaya devam ediyordu.

Doktor odadan çıkmaya razı olunca dedim az önce. Oysa odadakilerin dışarı çıkıp çıkmadıklarını nereden bilecektim? Aslında akla en yakın ihtimal, yanıbaşımda duran (belki de koca bir amfiteatr'da) bir grup bilimsel gözlemci tarafından olmasa bile, kapalı-devre bir televizyonla sürekli gözlem altında olmam. Gerçi Dr. Gordon, herhangi bir «zor durum»da olduğumdan daha sıkı, ya da daha fazla gözetilmediğimi söylüyor, ama beni aldatmasına ne, ya da kim engel olabilir ki? Babam mı? Claire mi? Dr. Klinger mi? Böyle bir felâketin ortasında, yalnız kalmak gibi medeni haklarımı savunmak çılgınlığını kim gösterebilirdi ki? Bu **gerçekten** gülünç olurdu. Üstelik bu durumda, kendimi yalnız sandığım zaman yalnız olmuşum olmamışım ne umurumdaydı? Madison Alanının ortasında, bir yükseltinin üzerine yerleştirilmiş ses geçirmez camdan bir kubbenin içinde de olabilirdim, Macy mağazasının vitrininde de - ne farkederdi? Beni nereye koymuş olurlarsa olsun, beni kim seyrediyor olursa olsun, aslında herkesin özleyeceği oranda yalnızım. İnsanlarla ilişkilerim süresince onların karşısında bir edebiyat profesörü, bir aşık, bir oğul,

bir dost, bir komşu, bir alıcı, bir müşteri ve bir vatandaş olduğum günlerde «saygınlığın» benim için taşıdığı anlamı bir yana bırakıp, «saygınlık» üzerinde fazla düşünmemek en iyisiydi. Böyle bir değişimin sonucunda, değişime kurban gidenin kişisel onur, uygun ya da uygunsuz olan tutumlar, dış görünüş gibi sorunlara kafa yormayacağı sanılır. Oysa bu sorunlar, benim akıllılık anlayışım ve kendime saygı duymamla sıkı sıkıya bağlantılı olduğu için gerçekten «rahatsız» oluyorum. Aydın sınıfların yarattığı toplumsal baskının beni ahlâksal ve estetik doyuma eriştirdiği eski yaşantımda duymadığım ölçüde «huzursuzluk» duyuyorum. Otuzsekiz yaşımda genellikle çevremdekilere resmî, hattâ soğuk ve uzak davranan bir adam olmuşsam, bu en yakın arkadaşlarıma da içtenlikle davranmadığım, hep tetikte durduğum anlamına gelmez. Ne var ki, cinsel coşkumun «canlı yayın» la televizyona verildiği, «mastürbasyon» yaparken amfiyi dolduran yüzlerce kişi tarafından seyredildiğim düşüncesi tedirgin edici ve **yaralayıcı** oluyor. Ne gülünç ne küçük hesaplar bunlar diyebilirsiniz, peki ama geniş görüşlü arkadaşım, ne durumda olduğumu nereden biliyorsunuz? Bu yüzden Dr. Gordon «mahremiyet» ime saygı gösterildiğini söylediği zaman, artık ona karşı çıkmıyorum. «Çok düşüncelisin. Sağol,» diyorum. Böylelikle hiç değilse onlara,

yalnız olmadığım zaman bile yalnız olduğumu sanıyormuşum gibi davranıyorum.

Sorun, doğru ya da uygun olanı yapıp yapmamakta değil. İnanın, meme olmanın gerektireceği etikete zerrece aldırmıyorum. Aklımı kurcalayan, ben olmaya devam edersem ne yapacağım sorunu. Ve ben olmayıp da kim olacağım? Ne olacağım? Ya kendim olmaya devam ederim, ya da çıldırırım. O zaman da ölürüm kuşkusuz. Ölmeyi de istemiyorum. Bu, beni de şaşırtıyor, ama öyle. Bir mucize olacak da, anti-memesel hormonlar (benim gibi oluşan birinde bu hormonların olup olmadığını tanrı bilir) karşı saldırıya geçip beni eski fiziksel yapıma döndürecek diye de beklemiyorum. Artık bunu için çok geç olduğunu sanıyorum. Öyleyse memenin yaşama isteğini sürdürmesi, böyle bir umuda da bağlı değil. İnsan olduğumu söylüyorum, ama o kadar da boş umuda kaptırmam kendimi. Şu anda yaşadığım için, en kötü dönemi atlattığım için de yaşamak istiyor değilim, çünkü en kötü dönemi atlatıp atlatmadığımı kesinlikle bilmiyorum. Felâketimin tarihçesini aktarmamı sağlayan «aklî dengem» ve görünürdeki «nesnelliğim», kimi zaman en kötü dönemin henüz gelmediğini, kötüsünü daha görmediğimi söylüyor bana. Öyleyse durumu şöyle açıklayabiliriz: İki yaşımdan bu yana ölümden sürekli korku duymak, beni ölümden nefret

etmeye ve **bu olay** başıma geldi diye geri dönemeyeceğim ölçüde ölüme **karşı** olmaya yöneltmiş olmalı. **Bu olay** ne denli korkunç olursa olsun, en eski ve en amansız düşmanım olan **ölüm** yine de bana daha beter görünüyor. O zaman, belki de **bu olayın** hiç de korkunç olmadığını söyleyeceksiniz. Dilediğinizi söyleyebilirsiniz sayın okuyucu. Benim bildiğim tek şey var, o da bunca yıl ölmemek istedikten sonra, göz açıp kapayana dek bu istekten vazgeçmeyeceğim.

Tahmin edebileceğiniz gibi, ölmemiş olmam tıp bilimi açısından ilginç bir olay. Dediklerine göre, o mucize, hastahanede ve ülkenin çeşitli yerlerindeki tıp enstitülerinde mikrobiyoloji, fizyoloji ve biokimya uzmanları tarafından inceleniyormuş. Bunlar, neden durmayan bir saat gibi yaşamaya devam ettiğimi araştırıyorlarmış. Dr. Klinger'in kanısına göre, bilim adamları ne denli uğraşırlarsa uğraşsınlar, sonunda «irade gücü» ve «yaşama isteği» gibi beylik sözlerden öte bir çözüme varamayacaklarmış. Son isteklerimi yerine getiren ve son duamı yaptıran papaz gibi gördüğüm Dr. Klinger böyle diyorsa, ben kim oluyorum da bana yaraştırılan bu kahramanlığa karşı çıkacağım?

Dr. Klinger'e, «Yaptığınız analiz işe yaramışa benzer,» diyorum. «Ne denli övünseniz azdır.»

Doktor kıkırdıyarak gülüyor. Sen her zaman sandığından daha güçlüydün.» «Güçlü olduğumu böyle bir deneyle anlamak zorunda kalmamayı isterdim. Üstelik güçlü falan da değilim. Artık böyle yaşayamam.» «Yaşamak zorundasın. Yaşıyorsun.» «Yaşıyorum, ama **daha fazla yaşayamam.** Hiçbir zaman güçlü olmadım. Sadece kararlıydım. Her attığım adımı kolladım. Dürüstlükten şaşmadım. Nezaketten ayrılmadım. Her konuda iyi not aldım. Bu, okulda ödevlerimi zamanında yetiştirip ödül aldığım günlere dek uzanır. Dr. Klinger, burası korkunç, iğrenç, dayanılır gibi değil. Artık direnmek istemiyorum. Çıldırmak, aklımı oynatmak istiyorum, **ama yapamıyorum.** Ağlıyorum. Karaya vurmuş balık gibi çırpınıyorum. Karaya oturup kalıyorum! Sonra kendimi toplıyorum. Şakalaşıyorum. Acı acı gülüyorum. Radyo dinliyorum. Pikap dinliyorum. Konuştuklarımızı düşünüyorum. Öfkemi tutuyorum, bastırıyorum ve sizin gelmenizi bekliyorum. Bu delilik değil de, nedir? Kendimi toplamam deliliğin tâ kendisi: **Ayaklarım olmadığı halde** her adımımı kollamak çılgınlıktan başka ne ola ki? Başıma korkunç bir belâ geldi. Oysa ben oturup saat altıdaki haber bültenini dinliyorum! Hava raporunu dinliyorum!» Dr. Klinger, hayır hayır diye beni yatıştırmaya çalışıyor. İrade gücünden, yaşama isteğinden söz ediyor,

Zaman zaman çıldırmak istediğimi söyleyip durmama karşın, bir türlü çıldıramıyorum. Çıldırmak benim ötemde, **altımda** kalan birşey. Aklımın erişilmez sağlığını anlamam için **bu olayı** yaşamam gerekiyormuş meğer.

Hiç farkında değilmişim gibi davrandığım halde, beni incelediklerini, cam döşemeli bir tekneden yunus balıklarının ya da balinaların özel yaşantılarını inceledikleri gibi beni gözetlediklerini biliyorum. Benzetme yaparken, bu memeli deniz hayvanlarının aklıma gelişi boşuna değil. Büyüklük ve biçim yönünden onlara benzediğim için ve özellikle yunus balığının zeki, hattâ akıllı bir yaratık olduğu söylendiği için aklıma onlar geliyor. Kendi kendime çok yerinde ya da çok yersiz bir neden yüzünden bir çeşit yunus balığıyım diyorum. Karaya vurmuş bir balinayım. Balinanın içindeki **Yunus** peygamberim. «Balinayı sudan çıkarın, yeter,» diyorum - bu esprilerden birini yapmadan edemiyorum... İnanılmazlığın içinde yaşayınca, olağan olan şeyler, çoğu yaşamın sürüldüğü düzeyi hatırlatıyor bana. Gerçekten de böyle durumlarda en çok özlenilen şey yaşam deneyinin saçmalığı, önemsizliği, **anlamsızlığı** oluyor. Çünkü korkunç fiziksel gerçeğin yanı sıra, başıma gelen belânın eşsizliğine uygun bir düşünsel sorumluluk geliştirdim. BU NE DEMEKTİR? BU NASIL GEÇER? NEDEN OLDU? İNSANLIK TA-

RİHİ İÇİNDE BULA BULA NEDEN DAVID ALAN KEPESH'İ BULDU? Dr. Klinger'in «irade gücü» ve «yaşama isteği»nden ya da konuşmalarımızda benim kısaltarak kullandığım gibi İ. G. ve Y. İ.'den söz etmesi bence meslekteki ustalığının derecesini belirliyor. Bu sıradan sözler, benim güdük esprilerim ölçüsünde iyileştirme gücüne sahip. Ne denli sıradan ve alışık olduğumuz şeyler çerçevesinde kalırsak o denli iyi. Büyük sözler etmektense basmakalıp şeyler söylemek daha uygun. Çünkü bütün söylenenler ve yapılanlardan sonra, aklım ne denli sağlıklı olursa olsun, benim bile belirli bir sınırın ötesinde kaldıramayacağım şeyler olduğunu doktor da, ben de seziyoruz.

BİLDİĞİM kadarıyla, bilginlerin, doktorların ve hastahane personelinin dışında beni görmeye gelenler Claire, babam, bir de eskiden benim bölüm başkanım olan yeni dekan Arthur Schonbrunn oldu. Babam şaşılacak ölçüde metanet gösterdi. Onu şimdiye dek hiç tanımıyormuşum demekten öte birşey söylemek gelmiyor elimden. **Hiç kimse** tanımamış onu. Çok çalışkan, akıllı, kurnaz, hattâ mütehakkim biriydi - yıllar yılı onu çalışırken gördüğüm, ailesine yani bizlere nasıl davrandığını bildiğim için bu özelliklerini öğrenmiştim. Çabuk öfkelenir, isteklerinin ardı arkası kesilmezdi. Saf, koruyucu, şefkatli ve sevecen biriydi. Ama dehşet verici görüntü karşısında kendine hâkim oluşu, bu korkunç belâ karşısında kendini kaybetmeyişi şaşırtıcıydı. Öm-

rünü New York'un South Fallsburg kasabasında ikinci sınıf bir otel işletmekle geçirmiş birinden böylesi tepkiyi kim umardı? İşe ahçı yamaklığıyla başlamış, giderek otel işletmeciliğine yükselmişti. Artık çalışmıyor. Kardeşinin Bayside'da günden güne büyüyüp gelişen kafeteryasında sabahları oturup telefonlara cevap vererek «zaman öldürüyor». Haftada bir kez beni yoklamaya geliyor ve meme ucuma yalın bir yere konulan sandalyeye oturup, çocukluğumda bize gidip gelen kişilerin şimdi neler yaptıklarını anlatıyor. Kadın şapkacısı Abrams'ı hatırlıyor musun? Çıkıkçı Cohen'i unuttun mu? Ya iskambille çeşitli hünerler gösteren ve Cadillac arabası olan Rosenheimi? Evet, evet, evet. Hatırlıyorum belli belirsiz. Biri ölüm döşeğindeymiş, biri California'ya yerleşmiş. Ötekinin oğlu da bir Mısırlıyla evlenmiş. «Ne dersin bu işe?» diyor babam. «Orada böyle şeylere izin vereceklerini sanmazdım.» diye şaşkınlığını belirtiyor. Aman baba, her zaman beklenmedik şeyler olur demek geçiyor aklımdan... Oysa böyle gereksiz bir söz etmeyi düşünmem bile yersiz: Babamın avutucu rolü yapmasını bozmamalıyım. Ama rol mü yapıyor acaba? «İşte bu benim babam» diye düşünüyorum. «Akşamları gazinoda «Eli, Eli» diye şarkı söyleyen garsonların programını sunarken nasıl da ciddi olurdu. South Fallsburg'daki Kepesh Ma-

car Lokantasının sahibi Abe Kepesh karşınızda diye söze başlardı. Evet, ne olmuş yani? Ne demeye gelir bu? Babam bir tanrı mı, sıradan basit biri mi, yoksa bir budala mı? Yoksa benimle her zamanki gibi konuşmaktan başka yapabileceği birşey yok mu? **Anlamıyor mu yoksa? Olanları anlamıyor mu?**

Sonra kalkıp gidiyor babam - beni öpmeden. Babam için de, benim için de alışılmadık bir davranış bu. İşte o zaman olanların babama ne denli ağır geldiğini anlıyorum. İşte o zaman babamın beni avutmak için rol yaptığını kavrıyorum. Babamın büyük ve soylu bir adam olduğunu anlıyorum.

Ya kolayca heyecanlanan, telâşlanan annem? İyi ki ölmüş, yoksa bu olay onu mutlak öldürürdü. Acaba? Oda hizmetçiliğinden ve ahçılıktan gelme **annem** ne denli soyluydu acaba? Alkolik fırıncılara, insanı çileden çıkaran sebzecilere ve hâlâ yataklarını ıslatan otobüs şoförlerine dayanan annem, acaba buna da dayanabilecek miydi? Onlara **«hayvanlar»** derdi. **«Ahırda yaşamaya alışmış hayvanlar»** derdi. Yine de ulusal Bayramın kutlandığı hafta sonundan Yom Kippur yortusuna dek, bizim beceriksizliğimiz yüzünden kendi yüklenmek zorunda olduğu bütün işlerin altından kalkar, söylene söylene de olsa elinden

tencere tava, süpürge düşmez, kolları hep değiştirilecek, yıkanacak çarşaflarla dolu olurdu. Direncimi, karanlılığımı annemden almış değil miyim zaten? Bugün yaşamaya devam ediyorsam onu örnek almamın payı yok mu bunda? Alın işte size basmakalıp bir görüş daha : Meme oluşuma dayanabilmemi, kargaşalık içindeki Catskill otelinde büyümeme borçluyum.

Beraberliğimizin başlangıcından bu yana, serinkanlılığı ile beni eski karımın ve hatta çocukluk anılarıma yüklenmiş olan annemin öfke ve patırtılarından kurtarmış olan Claire bile acısını saklamayı babam kadar beceremedi. Beni şaşırtan onun gözyaşları olmadı. İlk gelişinde odaya girdikten beş dakika kadar sonra başını «gövde»nin ortasına dayayıp hıçkırmaya başladı. Başının ağırlığını üzerimde duymak şaşırttı beni. **Nasıl olur da bana dokunmak ister? Nasıl olur da yüzünü bana dayar?** diye düşünüyordum. Bundan böyle doktorlar, hemşireler ya da hastabakıcılardan başka kimsenin bana el sürmeyeceğini sanıyordum. «Claire kocaman bir penis oluverseydi...» diye düşünüyor, ama bu düşü sonuna dek kurgulamakta bir anlam bulamıyordum. Olan olmuştu ve bana olmuştu. Bana olan, benden başkasına olamazdı. Bunun neden böyle olduğunu bilmiyordum, ama **böyleydi;** ve ben bilsem de bilmesem de bunun böyle olması için bir neden

vardı herhalde. Dr. Klinger'in de dediği gibi, kendimi Claire'in yerine koymak yükümlülük duygusunun ötesinde, yersiz bir tutumdu. Doktor haklıydı, bu düşünce bana da anlamsız geliyordu. Bu yüzden Claire Ovington'u bir yetmişiki boyunda bir erkeklik organı olarak düşlemekten vazgeçtim... Yine de bu serinkanlı, gösterişsiz ve duygularını açığa vurmayı sevmeyen genç kadının gösterdiği sevgi ve bağlılığı, o içten insancıl şefkati benim hiçbir zaman gösteremeyeceğimi düşünüp utanmaktan kendimi alamadım.

En kötü durumumda bile kendimi başkalarıyla karşılaştırmayı, tutumumu değerlendirmeyi elden bırakmadım. Anlayış, duygu ve ahlâk görüşü açısından eksiklik olarak yorumladığım yanlarımı eleştirmekten vazgeçmedim. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu tür acımasız öz eleştirinin yanı sıra kişi kendini haklı çıkarmak ve üstün görmek eğilimini de taşır. Eski yaşantımda, olumlu niteliklerim ve üstünlüklerimle dengelenemeyecek ölçüde kusur bulmazdım kendimde. Sözün kısası, değişmiş olmama karşın, anlayış ve görüşlerimde, kendimi değerlendirme tarzımda büyük değişiklik olmadı demek istiyorum. Eğer bu tavrım kişiliğimi, aklımı ve bunlarla birlikte Y. İ.'mi yitirmeyişime yol açmışsa, öte yandan cinsel alanda da büyük iç huzursuzluklar,

bunalımlar yaratmış, neredeyse çöküntümü hazırlamıştır.

Claire'den istediğim ve onun da hiç karşı koymadan, yüksünmeden yerine getirdiği şeylerden söz etmek istiyorum. Claire'in ilk gelişinden bir kaç gün sonra, meme ucumu ovalamasını söyledim. Ama her sabah hemşirenin yaptığı gibi, adamı okşamalarıyla deli edecek yerde hastanın günlük temizliğini yaparcasına «umursamaz» biçimde değil de usul usul okşamasını söyledim. Claire ilk gelişinde yüzünü bana dayamamış olsaydı, böyle birşey yapmasını bu denli kısa sürede isteyemezdim, belki de hiç isteyemezdim. Ama açık konuşmak gerekirse, kafasının ağırlığını üzerimde duyduğum, benim felâketime hıçkırdığını farkettiğim anda, her türlü ihtimal aklıma geldi ve bir süre (hem de pek fazla değil) geçtikten sonra, bu durumda yapılabilecek en uç noktadaki cinsel ilişkiyi kurmamızı istedim.

Hikâyenin gerisini anlatmadan önce Claire'in ne aşırı soğuk, ne de aşırı şehvetli bir kadın olmadığını belirlemeliyim. Bütün beraberliğimiz boyunca normal cinsel ilişkiden büyük haz duymuş, her zaman hazır ve istekli olmuştur. Ne var ki gereksiz aşırılıklar olarak nitelendirdiği davranışlardan da hep kaçınmıştır. Her zaman tam

tersi olağan sayıldığı için şimdi söyleyeceğim şey belki tuhafınıza gidecek, ama Claire ilişki kurduğum kadınlar içinde anus yoluyla sevişmeyi istemeyen ilk kadın oldu. Beni şaşırtan bir başka olay da, ta başlangıçtan bu yana spermlerimi ağzına almak istemeyişiydi. Sonunda penisimi sadece oynaşmak için ağzına alır oldu. Hiçbir zaman beni bu yolla boşalıma eriştirmeyi düşünmüyordu. Oysa aynı şeyi ben ona yaptığım zaman orgazma varacak ölçüde haz duyuyordu. Bunu büyütüp önemli bir sorun haline getirmiyordum. Sadece - henüz meme olmamış erkeklerin yakınacağı ölçüde - arada bir yakınyordum. Sizin anlayacağınız, yaşamdan beklediğim herşeyi elde edemiyordum. Daha önce de belirttiğim gibi, beraberliğimizin ilk iki yılında sevişmelerimiz, eski deneylerimden daha renkli ve değişik değil, ama canlılık doluydu. Ona duyduğum istek azalmaya başladığı zaman bile, onu çıplak görmekten, yatağa uzanıp onun sabahları giyinişini, akşamları soyunuşunu seyretmekten hoşlanırdım.

Eğer dilersem ucumla oynayacağını ilk söyleyen Claire oldu. Dört gün içinde dördüncü gelişiydi. Sabahları hemşire beni temizlerken duyduğum cinsel coşkudan ona ilk kez söz ediyordum. Niyetim, hiç değilse şimdilik, bu kadarını söylemek, daha ileri gitmemekti.

Oysa Claire, «Kadının yaptığını benim de yapmamı ister misin?» diye sordu.

«Sahi - yapar mısın?»

«Sen istedikten sonra, tabiî yaparım.»

Tabiî yaparmış. Bu ne biçim serinkanlılıktı böyle.

«İsterim!» diye haykırdım. «İsterim!»

«Nasıl hoşuna gidiyorsa söyle de öyle yapayım;» dedi. «En çok neden hoşlanıyorsan söyle.»

«Odada kimse var mı?»

«İkimizden başka kimse yok.»

«Claire, odada verici televizyon var mı?»

«Hayır sevgilim, hayır!»

«Öyleyse sık beni, çok kuvvetli sık beni!»

Aradan birkaç gün geçti. Bir saat kadar benim saçma sapan konuşmalarımı dinledikten sonra Claire, «David, sevgilim, ne istiyorsun? Oranı öpmemi ister misin?» dedi.

«Evet! Evet!»

Bunu nasıl yapabilirdi? Nasıl yapabiliyordu? Neden yapıyor? **Ben** olsam yapar mıydım. Dr. Klinger'e anlatıyorum bunları. «Çok fazla şey istiyorum,» diyorum. «Korkunç birşey bu. Bundan vazgeçmem gerek. Her zaman aynı şeyi yapma-

sını istiyorum, burada olduğu her an aynı şeyi istiyorum. Bana gazete, dergi, kitap okumasını istemiyorum - okuduğu zaman dinlemiyorum bile. Hattâ konuşmasını dahi istemiyorum. Sadece beni sıkmasını, emmesini, yalamasını istiyorum. Bir türlü doymak bilmiyorum. Claire durduğu zaman dayanamıyorum. «Hadi durma! Devam et!» diye bağırıp çağırmaya başlıyorum. Claire gittiği zaman da dayanamıyorum, çünkü hep **daha** istiyorum. Ama böyle giderse onu uzaklaştıracağım. Buna son vermem gerek. Yoksa Claire kaçacak. O zaman kimsem kalmayacak. O zaman sabahları gelen hemşireden başka kimse kalmayacak. Babam gelip, kimlerin öldüğünü, kimlerin evlendiğini anlatacak. Siz gelip, bana güçlülüğümden, irademden dem vuracaksınız. **Ama bir kadınım olmayacak.** Bir daha aşkı ve cinselliği hiç tatmayacağım! Claire'i gözümün önüne getirebiliyorum - beni emerken nasıl olduğunu düşleyebiliyorum! Elbiselerini çıkarıp soyunmasını istiyorum, ama bunu söylemeye cesaret edemiyorum! Onu kaçırmak istemiyorum. Yeterince ters birşey yapıyor zaten. Yine de onu soyunuk düşlüyorum, soyunmasını, giysilerini ayağının dibine, yere atmasını istiyorum. Üzerime çıkmasını, üzerimde **yatıp yuvarlanmasını** istiyorum. Doktor, aslında ne istiyorum, biliyor musunuz? Onunla yapmak istiyorum! O koca kızın salıncağın başucuna eğilip, ucumu içine almasını istiyo-

rum. Ve hareket etmesini, bir yukarı bir aşağı hareket etmesini - ucumdan zevk almasını, doruğa ermesini istiyorum! Ama bunu ona söylersem kaçıp gideceğinden korkuyorum! Kaçacağından ve bir daha gelmeyeceğinden korkuyorum!

Claire akşamları, yemeğini yedikten sonra geliyor; bir de hafta sonları. Gündüzleri burada, New York'ta Bank Sokağındaki okulun dördüncü sınıfında öğretmenlik yapıyor. Cornell üniversitesini pekiyi derece ile bitirmiş. Western Electric şirketinde mühendis olan babasından boşanan annesi Schenectady'de bir okulun müdürü, ablası Ovington ailesinin iki kızından tutucu olanı. O da, Ticaret Bakanlığında çalışan bir iktisatçıyla evli. Kocası ve dört çocuğuyla birlikte Virginia'nın Alexandria şehrinde oturuyor. Deniz kıyısında evleri var. Geçen yaz Claire'le bir haftalık tatilimiiz geçirmek için Nantucket'e giderken, yol üstünde onlara da uğramıştık. Politikadan - savaştan söz etmiştik. Sonra kumsalda çocuklarla ortada sıçan oynamış, sonra Edgartown'a istakoz yemeye gitmiştik. Daha sonra da güneşten yanmış yüzlerimiz ve tereyağına bulanmış parmaklarımızla sinemaya gitmiştik. Ev sahiplerimiz «açık yürekli, içten» kişiler oldukları için çok iyi vakit geçirmiştik. «Açık yürekli ve içten» kişiler olduklarını biliyorum, çünkü kendileri söylediler.

Her neyse, çok eğlenmiştik. Yeşil gözlü bir sarışın olan Claire inceciktir. Çok uzun bacakları vardır. Ama göğüsleri dolgundur. «Yirmibeş yaşındayken böyle sarkarlarsa, ellisine geldiğimde göğüslerimin nasıl sarkacağını bir düşün» demişti. «Düşünemem!» demiş ve kayalıkların arasında bikinisinin üstünü çözüp yere attıktan sonra, sırtüstü kızgın kuma uzanmıştım. Topuklarımı kuma gömüp, gözlerimi kapatmış, ağzımı açmış ve Claire'in eğilip göğsünü ağzımın içine vermesini beklemiştim. Aşağıda dalgaların kayalara vuruşunu dinlerken, ne büyük bir hazdı bu! Sanki yer küresinin kendisiymiş gibi, yumuşak bir yer küresiymiş gibi! - Ve ben Poseidon ya da Zeus'muşum gibi! Eski Yunanlıların tanrıları insan biçiminde düşlemlerine şaşmamak gerek - çünkü dünyadan tat alan tanrılar sadece onlardır. Tatile çıkan herkes gibi benim de ilk sözüm «Gelecek yazı hep deniz kıyısında geçirelim,» demek olmuştu. Uzun boylu, çıplak göğüslü Claire, yanıma diz çökmüş, «Hele şimdi eve gidelim de, sevişelim,» diye fısıldamıştı. Benim eskisi gibi isteklendiğimi sanmıştı. «Yo, burada böyle yatalım işte,» demiştim. «Hey, nerede o? Tekrar ağzıma sokun lûtfen, hanımefendi.» «Havasız kalmayasın diye çektim. Neredeyse boğulacaktın.» «Kıskançlıktan ölürdüm olsa olsa. Memenin yerinde olmak isterdim,» demiştim.

Demiştim ya. Bunu söylemiş olduğumu açıkça itiraf ediyorum. Eğer anlattıklarım masal olsaydı, hemen kıssadan hisseyi çıkarmak gerekecekti: «Olmaz olmaz deme, olmaz olmaz.» Oysa anlattığım gerçek bir olay, sizler için değilse bile sayın okuyucular benim için gerçek bir olay. O gün kumsalda göğüslü olmak yada Claire'in göğsü olmak istemiştim, bu doğru. Ne var ki yaşantım boyunca bundan çok daha akla yakın şeyler de istemiştim, ama hiçbiri olmamıştı. Eğer bu **gerçekten** masalsa, öyleyse neden gerçekleşmesini dileyerek değil de sadece karşımdakinin gönlünü almak ve hoşuna gitmek için dilediğim, özlem duyarak değil mutluluk ve neşe içinde dilediğim bu dilek (buna «dilek» demek gerekirse) yerine getirilir de, çok daha önemli istekler ve umutlar neden gerçekleşmez? Bıkıp usanmadan dilenen bu isteklerin gerçekleşmesi neden sadece adımları dikkatle atmaya, her adımı kollamaya bağlıdır?... Hayır, olayın kurbanı, dileğin gerçekleşmesi teorisine kapılmıyor, sizin de kapılmamanızı öğütlerim. Ne denli kolay, elverişli ve etkili bir çözüm gibi görünürse görünsün, sakın bu masalı benimsemeyin. Gerçek çok daha yüce. Gerçek çok daha anlamlı. Alın işte. İlle de kıssadan hisse bekleyenlere bu kıssanın hissesi de bu: Kadın memesi olan Profesör «Gerçek çok daha anlamlı,» diyerek sözlerini bitirdi. Kendini beğenmiş, çıt kırıldım hanımlarla beyler, hadi şim-

di gidin de bu kıssadan hisse çıkarın!

«En aşırı» öneriyi Claire'e değil de hemşireye yaptım. «Beni böyle silip temizlerken ne düşündüğümü biliyor musunuz?» dedim. «Şu anda aklımdan geçenleri söyleyebilir miyim?» diye sordum.

«Ne düşünüyorsunuz, Mr. Kepesh?»

«Ucumu size sokmak istiyorum, Miss Clark.»

«Ne dediğinizi duyamıyorum, Mr. Kepesh.»

«Sizi sevmek istiyorum! Ucumun üzerine oturmanızı istiyorum!»

Kadın bir an bile düşünmeden, «Şimdi bitiriyorum, Mr. Kepesh,» diye cevap verdi.

Ben kıvranarak bağırmaya başladım. **«Ne dediğimizi duymadın mı, seni gidi orospu!»**

«Şimdi bitiyor işimiz...»

Dr. Klinger saat dörtte geldiği zaman, ben yetmişbeş kiloluk bir utanç ve pişmanlık anıtı haline gelmiştim. Kendimi kaybetmenin etkileri sandığımdan daha ağır olmuştu. Kendimi tutmaya çalışmama doktorun bütün uyarmalarına karşın, yaptıklarımı Dr. Klinger'e anlatırken utanç ve üzüntümden ağladım bile. **İşte,** diyordum, bütün söylediklerim banda alındı; çevreme toplanan - ya da amfinin sıralarına oturan yüzlerce (bel

ki de binlerce) kişi beni izledi. Hiç kuşkusuz yarın sabah bütün gazeteler olayı birinci sayfada verecekler ve işlerine gitmekte olanlar otobüste gazeteyi okuyup kahkahayı basacaklar. Çünkü durumun gerçekten gülünç bir yanı vardı. Hem gülünecek yanı olmayan felâket olur muydu hiç? Miss Clark ellibeş yaşında, evde kalmış bir kız ve dediklerine göre kısacık, tombul biri. Üstelik böyle olduğunu da başından beri biliyorum.

Odada olduklarını belirleyenlerden başka hiç kimsenin beni görmediğine inanmamı söyleyen Dr. Gordon'un, Claire'in ve babamın tersine, Dr. Klinger bu konuda benimle tartışmak gereğini bile duymuyor. Bu kez de öyle oldu. «Ne olmuş yani?» dedi. «Birinci sayfaya basılırsa ne çıkar? Ne var bunda?»

«Kimseyi ilgilendirmez bu!»

«Ama sevişmeyi istedin, değil mi?»

«Evet! Evet! Ama beni duymazlıktan geldi! Elini çabuk tutmasını, beni bir an önce silip temizlemesini söylemişim gibi davrandı! Bir daha onu istemiyorum! O işgüzar orospuya dayanamıyorum! Yeni bir hemşire isterim!»

«Nasıl birini istiyorsun?»

«Genç - ve güzel birini! Neden olmasın?»

«Ve senin isteklerine evet diyecek birini, değil mi?»

«Evet! Evet! Neden istemeyecekmişim? İstiyorsam neden olmayacakmış? Başka türlüsü çılgınlık olur. Bütün gün bunu yapmama izin vermeleri gerek! Sürdüğüm olağan bir yaşantı değil, ben de olağan bir yaşantı sürüyormuş gibi yapmayacağım! Bu durumda olağan davranmamı **siz** mi istiyorsunuz, **olağan** davranmamı **siz** mi bekliyorsunuz? Bu durumdayken, aklı başında bir adam olmam bekleniyor! O zaman siz çıldırmışsınız, doktor! Onun üzerime oturmasını istiyorum! Neden olmayacakmış! Claire'in üzerime oturmasını istiyorum. **Claire bunu neden yapmasın!** Başka herşeyi yapıyor da, bunu neden yapmayacakmış? **Bu,** neden bu denli tuhaf görünüyor? Hem sizler ne bilirsiniz neyin tuhaf olduğunu! Bu korkunç karabasan içinde benden esirgenecek ölçüde tuhaf ne olabilir ki! Eğer canım çekiyorsa neden ovulmayacakmışım, yağlanmayacakmışım; neden emilip yalanmayacakmışım; neden sevişmeyecekmişim! Beni bu korkunç cehennemden kurtarabilecekse aklıma gelen herşeyi **günün her dakikasında** neden istemeyecekmişim! Bunun neden olamayacağını anlatın bana! Bunu sağlayacağınız yerde, bana işkence ediyorsunuz! İstediğim şeyi benden esirgeyorsunuz! Burada aklı başında olmaya çalışarak yatıyorum! İşte çılgınlık bu, doktor, **aklı başında olmak!»**

Dr. Klinger, söylediklerimin ne kadarını anladı bilmiyorum. Yüksek sesle ve tane tane konuştuğum zaman bile ne dediğimi çıkarmak zor olsa gerek. Üstelik şimdi, odada televizyon mu var, seyirci mi var hiç umursamadan ağlayıp sızlıyor, inleyip uluyordum... Yoksa beni seyredenler olduğu **için mi** böyle gösteriş yapıyordum? O sabah hemşireme yaptığım edepsizlik beni gerçekten bu denli sarsmış mıydı? Yoksa bu isterik gösteri, beni seyredenlere halâ insan olduğumu kanıtlamak için miydi? Çünkü insandan başka kim bilinci, mantığı, isteği ve pişmanlığı yaşayabilirdi?

Bu bunalım birkaç ay sürdü. Hamarat ve tombul Miss Clark'a düşkünlüğüm giderek arttı. Giderek edepsizleşiyor, arsızlaşıyor, alçalıyordum - sonunda bir sabah yıkanıp silinirken zevkten topaç gibi dönmeye başladım. Bir yandan da kadına para teklif ediyordum. Jartiyerini sıyırıp ucumun üzerine oturması için istediği kadar para vereceğimi söylüyordum. «Eğilin - arkanızı dönüp oturun! Ne isterseniz veririm!» diyordum. Parayı bankadan nasıl çekip ona vereceğimi, birikmiş paramdan fazlasını isterse nasıl ödünç bulacağımı, yapayalnız geçirdiğim uzun gün boyunca düşündüm. Bana gerçekten yardımcı olacak kimsenin bulunmadığını bildiğim için kurguladığım ilişki mastürbasyon düşlerinin ötesine varmadı...

O sıralarda, yeni yaşantıma başlayalı beş ayı geçtiği halde Claire ve babam dışında kimsenin beni görmeye gelmesini istemiyordum. Şimdi bu gülünç görünecek, çünkü bir yandan da yaptıklarımın banda alındığına ve **Daily News'**-da yayınlandığına kesinlikle inanıyordum. Hoş, en çelişkili duyguları bastırdığımı ya da çocuksu ve mantıksız düşünceleri kolayca bir yana ittiğimi iddia ediyor değilim. Sadece şu an içinde bulunduğum melankolik dengeye nasıl geldiğimi anlatmaya çalışıyorum... Aslında Brooklyn'li zeki bir şair olan ve şimdi Stony Brook'da İngilizce öğretmenliği yapan sakallı, genç bir arkadaşımdan yardım isteyebilirdim. O gerekli parayı bulur, benim adıma gerekli işlemleri yapar; ya Miss Clark'la, ya da onun meslek namusu bunu elvermiyorsa, mesleği bu işe elveren bir kadınla para karşılığında isteğimi doyurmak için anlaşmaya varabilirdi. Genç meslektaşım aşırı namus meraklısı biri değildi ve serüvenden hoşlanırdı. Ben de aşırı namus meraklısı değildim ve bir zamanlar cinsel alandaki serüven merakımın ondan hiç de geri kalır yanı yoktu. Dr. Klinger'e çıkışırken içinde bulunduğum karmaşayı nasıl dile getirmiş olursam olayım, duyduğum istek konusunda beni çelişkili duygulara kurban eden temel duygunun namus kavramı olmadığını anlamanızı isterim. Delikanlılığımda düzinelerle fahişe elimden geçmişti. Fullbright bursu ile Lon-

dra'da geçirdiğim bir yıl boyunca iki genç kızla birkaç ay süren başdöndürücü bir ilişkim olmuştu. Kızlar, İsveç'te Lund Üniversitesinde okuyan benim yaşımda iki öğrenciydi. Londra'ya tatillerini geçirmeye gelmişlerdi. Bloomsbury'deki bodrum katımı ve tek yatağımı benimle seve seve paylaşıyorlardı. Bu iki güzelin daha az serinkanlı olanı Camden sokağında bir kamyonun altına kendini sözüm ona atmaya kalkışıncaya dek bu ilişki sürmüştü. Diyeceğim o ki, çelişkili duyguların baskısında kalan ben, görüp geçirmemiş, dar kafalı bir adam değildim. Bu tuhaf isteğe Miss Clark'la, ya da onun meslek namusu buna yapmakla kendi geçmişimden ve oluşumumdan tamamen kopabileceğim endişesiydi. Buna alışırsam, zevklerim giderek tuhaflaşır ve sonunda öyle bir sapma noktasına ulaşırım ki, oradan hiçliğe düşerim - ya da sıçrarım diye korkuyordum. Çıldırırdım. Kim olduğumu, ne olduğumu unuturdum. Hiçbir şey bilmez olurdum. Ve bütün bunların sonunda ölmesem bile bir et yığınından başka ne olurdum?

Bu nedenle, Dr. Klinger'in de yardımıyla, ucumu birinin vajinasına sokmak isteğini yok etmeye, hiç değilse bu isteğe (doktorun deyimiyle) **katlanmaya** çalıştım. Ne var ki, olanca irade gücüme karşın - ve bütün kuvvetlerimi harekete geçirdiğim zaman iradem hiç de küçümsenecek gibi değildir - silinip yıkanmaya başladığım an-

da kendimi kaybediveriyordum. Sonunda bu göz yaşartıcı kahramanlığımı başarıyla yürütebilmem için, Miss Clark günlük temizliğimi yapmaya başlamadan önce, ucuma ve çevresindeki halkaya uyuşturucu ilâç püskürtülmesine karar verdim. Bu soğuk duş duyularımı tamamen dondurmasa da savaşı kazanmamda büyük payı oldu. Savaşın kesinlikle kazanılması ise, benim de isteğim üzerine, doktorların kadın hemşire yerine, erkek hastabakıcı görevlendirmeleriyle gerçekleşti.

Bu, kesin çözüm oldu. Çünkü uyuşturucu ilâç püskürtülmeden önce bile homoseksüel tabuyu bir yana itip, meme ucumu erkek hastabakıcı Mr. Brooks'un ağzında ya da anüsünde düşleyemiyordum. Oysa aslı aranacak olursa erkek ağzı ile kadın memesinin ucu arasındaki bağıntı homoseksüel bir ilişki olarak tanımlanamaz. Yine de beni yıkayıp yağlamaya sadece onun geldiği Pazar günleri, zevkle kıvranmamı engelleyemesem de, düşlerim - çığlıklarım - hep ya Miss Clark için, ya Claire için, ya da vajinasının dudaklarını iki yana ayırıp kiralanmış etini benim dikelmiş ucuma sürtmesi için avuç dolusu para vereceğimiz randevu evinden gelecek kız içindi... Her neyse, bu bölümü bir başarıdan söz ederek bitirmek istediğimden - geçici olarak uyuşturularak ve bir erkeğin bakımına teslim edilerek de olsa - sabah temizliğinin artık öteki has-

talar gibi yaptırabilir duruma geldiğimi söyleyeyim.

Hem daha Claire - melek ruhlu Claire - var. Vajinasıyla değilse de, parmakları ve ağzıyla benimle sevişecek Claire var daha. Yetmez mi bu? Tanrım - bu kadarı bile yeterince akıl almaz değil mi? Her zaman DAHA FAZLASINI istediğim, DAHA FAZLASI için (ya da olmadığı için) öleceğim mutlak. Çünkü heyecanım bir orgazma erişmiyor, bir patlama ve boşalmaya ulaşmıyor. Başladığı andan bittiği ana dek süren ve beni kıvır kıvır kıvrandıran ürperten başka birşey duymuyorum. Ne var ki DAHA FAZLASINI isterken, giderek daha azı ile yetinme durumunda kaldım. Artık Claire'in bir saatlik ziyaretleri sırasında sürenin sadece yarısında benim isteğimi karşılamasını söylüyorum. Cinsel hazza ayırdığım süreyi kısaltışımın nedeni de, Claire'e vajinal temasta bulunmayı öneremeyişimle aynı kökene dayanıyor: Onu yitirmek istemiyorum. Kendisini, bu tuhaf organizmaya hizmet etmek için çağırılan bir makine gibi görmesini; David Kepesh'i karşılıklı insancıl ilişkiyi sürdürmek niyetinde olmadığı bir makine gibi görmesini istemiyordum. Claire ne denli melek gibi, daha doğrusu bir **ermiş** gibi davranırsa davransın, benim kim olduğumu yada bir zamanlar beraberliğimizin ne olduğunu daha ne kadar süreyle anımsar, bunu bilemiyorum. Havadan sudan da olsa, dedi-

kodu da olsa ne denli çok konuşursak, onun sevgi ve bağlılığını sürdürme olanağım o denli büyük. Bu nedenle, ucumun uyarılmasına ayırdığım süreyi daha da kısaltmayı düşünüyorum. Kendi kendime şöyle diyorum : Madem heyecan ve haz duymaya başladığım zaman, bu duygu aynı cinsel düzeyde sürüp gidiyor ve yoğunluğu azalıp çoğalmıyor, o zaman bu duyguyu yarım saat yerine onbeş dakika süreyle yaşamışım, ne farkeder? Sadece **bir** dakika sürse ne farkeder?

Sakın, bu fedakârlığı göze almaya hazır olduğumu sanmayın. Bundan vazgeçmemi Claire'in de isteyip istemeyeceğini bilmiyorum. Ama atlattığım istek krizlerinden sonra böyle bir fedakârlığı aklımdan geçirmem bile önemli bir şeydir. Şimdi bile öyle anlar oluyor ki, dudaklarını ucumun onyedi deliği üzerine kapatmış olan, Cornell Üniversitesini birincilikle bitirmiş, genç, güzel, dördüncü sınıf öğretmenine «Otur üzerine, Ovington! Otur üzerine!» diye bağırmamak için kendimi güç tutuyorum. Ama bağırmıyorum. Claire işi bu denli ileri götürecek kafada olsa, tâ başında kendisi önerirdi. Sadece onun bu konudaki suskunluğuna ayak uydurmakla kalmıyorum. Aynı zamanda şimdiye dek, mucizevî bir biçimde seve seve katıldığı çılgınlıklar üzerinde, yaptıklarını inceden inceye düşünüp tartmasına yol açmamaya da kesin kararlıyım.

HASTAHANEDE -eğer burası hastane ise- atlattığım iki büyük krizin birincisi ile ikincisi arasındaki sürede Arthur Schonbrunn beni yoklamaya geldi. Schonbrunn, Stony Brook'daki Sanat ve Bilim Akademisi dekanı. Benim de Palo Alto'daki öğrencilik günlerimden tanıdığım. O zamanlar o çiçeği burnunda bir profesördü, ben de doktoramı hazırlıyordum. Beni sekiz yıl önce Stanford'dan Stony Brook'a - yeni kurulan Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü başkanlığına - getiren de Arthur olmuştu. Şimdilerde ellisine yaklaşmış, ciddî görünüşlü, titiz bir adamdı. Ve bir profesör için şaşılacak, hatta ürküntü verecek derecede iyi giyimli, tatlı dilliydi. Arthur, bugüne dek benim için hep çözülmesi çetin bir muamma ol-

muştur - hele dokuz ay önce beni görmeye geldiğinden bu yana daha da çözülmez bir nitelik kazandı.

Schonbrunn, çoğu dekan, müdür, kimi de ayyaş olan tipik akademisyenlerdendi. Bunlar genellikle otuz yaşlarındayken dişe dokunur bir yapıt verirler - Schonbrunn da, güya bütün dillere çevrildiği halde Amerikan okucularının tanımadığı Robert Musil'in romanları üzerine bir kitap yazmıştı - ve ondan sonra da sesleri solukları kesilir. İkinci kitapları (Arthur'un ikinci kitabı Heinrich von Kleist üzerine bir inceleme olacaktı), yani yaz tatillerinde ve hafta sonlarında yazdıkları ve «çıkmaz ayın son çarşamba»sında bitirmeyi tasarladıkları ikinci kitap, on yıl kadar sürüncemede kalır. Sonunda yazar üniversite çevrelerinde öylesine yükselir ki, Cumartesi günleri ya da gecenin geç saatlerinde yazı makinesinin başına geçip Kleist'in romanları gibi ağdalı, ağır şeylerle uğraşmasını bir yana bırakın, kurul toplantılarının yapıldığı salonun dışında bir yaşantısı olduğu bile düşünülemez. Ola ki, Arthur günün birinde Başkanımız olur - önce Stony Brook'un, sonra da şayet karısı isterse Amerika Birleşik Devletlerinin başkanı. Bazıları Debbie Schonbrunn'un Lons Island'ın Lady Macbeth'i olduğunu söylüyorlar. Bu da azımsanacak şey değil, çünkü Long Island denize doğru uzar gider.

Debbie Schonbrunn'un limana demirli tüm teknelerin yelkenlerini şişirecek kadar hava bastığı ve aynı oranda hırslı olduğu su götürmez. Ne var ki, Dekan Schonbrunn de süt kuzusu değildir. Örneğin ben onun yazarlık yeteneğini kendi hırsı uğruna değil de, karısının Kennedivarî düşleri adına kurban ettiği söylentisine hiçbir zaman inanmadım. İnsanlarda uyandırdığı güven duygusu, karşısındaki dinleyiciler iki kişi de olsa iki bin kişi de olsa kendisini aynı güçle kabul ettirmesi, tatlı dili, diplomatik davranışları - kısacası onun bu iyi bakımlı, iyi yağlanmış mekanizması, bana her zaman biraz aykırı görünmüş, kendimi hep uzağa çekmişimdir. Yine de Schonbrunn'un kendi kendisinin efendisi olduğuna inancım sarsılmamıştır. Ama Schonbrunn tuttu, dokuz ay önce beni görmeye geldi - gelmeden önce de gelmesinde bir sakınca olup olmadığını soran düşünceli bir not göndermeyi ihmal etmedi - ve akıl almaz davranışıyla beni son derece şaşırttı (neredeyse sonum gelecekti şaşkınlıktan). O olaydan sonra davranışının, kafasında onun gibi yükselme kurguları olan biri için hiç de uygun olmadığı sonucuna vardım. Bilmem anlatabiliyor muyum, bir sonuca varmam gerekliydi, ben de bu yorumu yaptım.

Arthur buraya hem resmî, hem de gayriresmî kişiliği içinde geldi. Bütün meslekdaşlarım ara-

sından beni ilk görmeye gelenin (ve son oldu) Arthur olmasını ben istedim. Bir yandan uzun süreli tanışıklığımız, öte yandan onun bulunduğu koşullara uyma yeteneği, beni (ve Dr. Klinger'i) şehvet duygumu yendikten sonra ilk kez insan içine çıkarken güvenebileceğim, «idare edebileceğim» kişinin Arthur olduğunu düşünmeye yöneltti. Arthur, kendi zerafeti içinde bana karşı hep cömert ve düşünceli davranmıştır - bugün bile onun «koruduğu» bir şey olduğum söyleniyor - Üstelik onun herkesçe bilinen serinkanlılığı ve kendine hâkim olma yeteneği, beni görünce şaşırmayacağı, korkmayacağı, ya da, daha beteri, gereksiz avutmalara girmeyeceği konusunda doktora da bana da güven vermişti. Hatta bu ilk gelişinde olmasa bile, bir sonraki ya da daha sonraki gelişinde Arthur'a bir öneride bulunup üniversiteyle olan meslekî bağlantımı sürdürmeyi düşünüyordum. Stanford'dayken Arthur'un «Batı Edebiyatının Başyapıtları» dersi verdiği kalabalık birinci sınıflardan birinde okutmanlık yapmış, yani öğrencilerin ödevlerini okuyup düzeltme işini üstlenmiştim. Yine böyle ikinci derecede bir görev alamaz mıydım acaba? Claire öğrencilerin ödevlerini yüksek sesle bana okur, ben de gerekli düzeltmeleri yapar, not verirdim... Yoksa böyle bir şey söz konusu bile olamaz mıydı? Yine de karşımızdaki Arthur Schonbrunn olduktan sonra, hiç değilse

sormaktan birşey çıkmaz diye düşünmüştük.

Oysa sormaya fırsat bile bulamadım. Daha gönderdiği nazik pusula için teşekkür ederken, daha beni görmeye, konuşmaya geldiği için nasıl duygulandığımı «ağlamaklı» - kendimi tutamıyordum - bir sesle anlatırken bile bir kıkırdama duyar gibi oldum. «Arthur, yalnız mıyız?» diye sordum.

«Evet,» dedi. Sonra güldü, hem iyice belirgin bir tarzda kıkırdadı. Görmediğim halde, eski hocamı gözümün önüne getirebiliyordum : Kendisinden önce Jack Kennedy'ye dikiş dikmiş olan Londra'daki ünlü Fransız terzi Kilgore'un elinden çıkmış şal örneği atarlı lâcivert blazer'i - yumuşak flanel pantolonu ve Gucci'de ısmarlama yaptırılmış pırıl pırıl mokasenleri içinde bugünün Sanat ve Bilim Akademisi dekanı, geleceğin en azından Devlet Bakanı Arthur - karşımda kıkır kıkır gülüyordu! Ne çok özenle taranmış ne çok dağınık, kır düşmüş siyah saçlı dürzü gülmeye başlamıştı! Fakültede ödev okuyucusu olarak çalışmayı bile önerememiştim daha. Herhangi bir olursuz önerime değil, gerçekten meme olduğuma gözleriyle tanık olduğu için gülüyordu. Eski hocam, şimdiki amirim, tanıdığım en nâzik insan, eğer yanlış duymuyorsam, karşıma geçmiş **görünüşüme** kahkahalarla gülüyordu!

«Ben - şey - David - özür dilerim - » Kahkahadan kırılıyordu, ki sözü bir araya getiremez olmuştu. **İki sözü bir araya getiremeyen bir Arthur Schonbrunn!** Akıl alacak gibi değil. Yirmi, otuz saniye süren ne olduğu anlaşılmaz sözler ve kıkırdamalardan sonra Arthur gitti. Ziyareti olsa olsa iki dakika sürmüştü.

İki gün sonra, Arthur'un Musil hakkındaki kitabından bu yana en özene bezene yazısı olan özür mektubu geldi. Ve tam bir hafta sonra da ikbal basamaklarını tırmananlar nasıl da her konuda dakiktirler - Sam Goody'den alınmış bir paket geldi. Paketin içinde Debbie ve Arthur S. imzalı bir kart vardı. Claire, karttaki yazının Debbie'ye ait olduğunu söyledi. Bence bu armağanı göndermeyi de Debbie akıl etmiştir.

Gönderdikleri armağan Laurence Olivier'nin oynadığı **Hamlet**'in long-play plâğıydı. Shakespeare, William. Mükemmel! Bundan başka birşey isteyemezdim! Deborah, zevkle seçilmiş bir long-play'le hem benim gönlümü aldın, **hem** kendini, **hem** de dekanı temize çıkarmış oldun! Shakespeare ha! Seni gidi sanattan anlamaz, gösteriş budalası orospu! Nerde benim maroken kaplı komple Balzac'larım! Nerde benim Büyük Yapıtlar Kulübü üyeliğim! Neden Beethoven'in Beşinci Senfonisi değil de bu? Seni gidi geleceğin Jacqueline özentisi!

Arthur şöyle yazmış : «Başına gelen felâket, benim gibi sağlıksız birinin kaldıramayacağı kadar ağır bir darbe oldu. Neler duyduğumu tanımlayabilmekten âcizim. Duygularımı dile getirmeye çalışsam bile, ikimiz için de inandırıcı olmayacağını, duygumu yeterince anlatamayacağımı biliyorum.» Kartı kırkıncı ya da ellinci kez okutuşumda, vereceğim cevabı buldum ve Claire'e dikte ederek, postalattım: «Sevgili Debbie ve Arthur S. Oluklu tekerlek için çoook teşekkürler. «Meme» Dave K.» Claire zarfı kapatıp postaya atmadan önce teşekkürü tek «k» ile yazdığından emin olmak için üstüste sormuştum... Ondan önce yazıp da beğenmediğimiz öteki pusulaların kimi resmî, kimi nazik, kimi bağışlayıcı, kimi öfkeli, kimi ciddi, kimi edebî, kimi yalın, kimi iş mektubu havasında, kimi yırtık, kimi çekingen, kimi Dadaist tarzda olmuştu. İçlerinden bazısı gönderdiğimiz pusuladan daha saçma, daha anlamsızdı. Claire'e neden onlardan birini değil de, bunu göndermesini söylediğimi düşünmeye, bunun üzerinde durmaya değmez. O ikisine ne yazarsam yazayım anlamı yoktu. Arthur'un beni görmeye geldiğinde yaptıkları nasıl anlamsızsa, bu da anlamsızdı. Claire'in, yazılanlara hiç itiraz etmeden bu pusulayı göndermesi (eğer gönderdiyse) sağduyusunun ve pusuladaki espriyi kavramasının kanıtıdır; o da bunun anlamsız olduğunu anladı.

Claire'e ilk yazdırdığım notta, Arthur'a «Sağlıksızsın ha?» diye sırmuştum. «Öyle kahkahalarla gülmen olsa olsa sağlığının ne denli yerinde olduğunu gösterir. Sağlıksız olan biri varsa, o da benim. Aksi halde senin gülmene ben de katılırdım. Bu olaydaki büyük komedinin keyfini çıkaramıyorum, çünkü aslında ben senden daha çok Arthur Schonbrunn'um, seni gidi ukalâ, kendini beğenmiş, züppe herif!» Ama gerçekten öyle miyim acaba? Buradaki temel gerçek acaba bu mu, sayın okuyucu? Bu olayda en çok incinen gururum mu oldu dersiniz? Bütün «saygınlığım» bu muydu - şimdi de bu kadar mı? Öyleyse kendime gülebilirim, kahkahalarla gülebilirim. Tâ karpuza benzeyen ucumdan başlayıp meme ucumdaki deliklere dek her yanımı titrete titrete uzayan kahkahalar atabilirim.

Beni çökertecek gibi olan ve şimdilik (bunu ısrarla belirlemeliyim) savuşturduğum ikinci bunalımı, inanç krizi olarak niteleyebiliriz. Bu bunalım Arthur'un gelişinden tam bir ay sonra başgösterdiği için, bu olaya bağlı olup olmadığını kestirmek zor. Beni o gün öylesine incittiği için Arthur Schonbrunn'dan nefret etmekten çoktan vazgeçtim - hiç değilse vazgeçmeye çabalıyorum - bu yüzden ben de Dr. Klinger'in görüşünü benimseyip, Arthur'un gelişi olayları hızlandırmış olsa bile, olanlar hemen hemen kaçınılmazdı diye kabul ediyorum.

Olan şu : Bir meme olduğuma inanmıyordum. Büyük çabalarla cinsel ilişki konusundaki düşlerimi hemen tamamen kontrol altına aldıktan sonra, bütün bu olanların imkânsız olduğunu düşünmeye başladım. Bir insan, meme olamaz. Bu, olsa olsa düşlenir. Bu olay beni öylesine sarsmıştı ki, bunun gerçek olup olmadığını ancak altı ay geçtikten sonra sormaya başlayabildim. «Bana baksanıza siz, böyle bir şey olduğu yok - olamaz!» dedim.

Dr. Klinger, «Neden olamazmış?» diye sordu.

«Neden olamayacağını pekâlâ biliyorsunuz! Ufacık bir çocuk bile bilir bunu! Bu fizyolojik, biyolojik ve anatomik bir olursuzluk da ondan!»

«Peki öyleyse, başına gelenleri nasıl açıklıyorsun?»

«Bir düş bu! Bunların hepsi bir çeşit düş! Altı ay filan da geçmedi - bu da hayal! Düş görüyorum! Uyanırsam bir şeyim kalmayacak!»

«Ama uyanıksın, Kepesh. Uyanık olduğunu da pekâlâ biliyorsun.»

«Böyle söylemeyin. Bana böyle işkence etmeyin! Bırakın da kalkayım! Yeter artık! Uyanmak istiyorum!»

Günlerce - daha doğrusu karabasan içinde günlerce sandığım sürede - uyanmaya çabaladım.

Claire geliyordu, babam geliyordu, hastabakıcım Mr. Brooks geliyordu - hatta bazı sabahları beni uyarmak için ucumun çevresindeki halkanın kenarını şöyle bir okuşuyordu. Kendime geldiğim ilk bir kaç saniye içinde uyandığımı ve bir meme olduğumu düşünüyordum; sonra gerçek bir uykudan uyandırılmadığımı, karabasanın içindeki uykudan uyandığımı ve düş görmekte olan David Alan Kepesh olduğumu düşünüyordum. Bir düş bu! Bana işkence etmekten vazgeçin! **Bırakın da uyanayım!** Beni zorla tutanlara bağırıyor, küfrediyor, lânetler yağdırıyordum. Eğer bütün bunlar düşse, kafamda yarattığım kişilere küfrediyorum demekti. Yine de veryansın ediyordum: Claire, seni gibi taş yürekli orospu! Babam olacak echel herif! Seni gidi Mr. Brooks denilen sadist uşak! Yalancı Klinger! Bir bok bilmez Gordon! Kafamda kurguladığım amfide oturan seyircilere, düşlediğim kapalı devre televizyon teknisyenlerine verip veriştiriyor, basıyordum kalayı. Sonunda zaten bozulmuş olan sinir sistemimin böyle bir psişik baskıya (evet, o çok-bilmişlere bu görüşü telleyip pullayıp yutturmuştum) dayanamayacağım gerekçesiyle, bana uyuşturucu ilâç vermeyi kararlaştırdılar. O zaman kopardığım yaygarayı görmeliydiniz! İlâcın uyuşturucu etkisi altında kendimden geçerken ve beni karanlık hücremden alarak, daha da karanlık zindanlara sürükleyip

kocaman zincirlere vurdukları sırada bile «Katiller!»» diye bağırıyordum. «Caniler! Canavarlar!»

Kendime geldiğim zaman ilk kez çıldırmış olduğumu anladım. Düş gördüğüm yoktu, delirmiştim, işte bu kadar. Ne sihirli bir şekilde «uyanacaktım», ne bu karabasandan sıyrılıp yataktan kalkabilecektim, ne de dişlerimi fırçalayıp Long Island yoluna koyularak ders vermeye gidebilecektim. Eğer bir şey olacaksa, yapılacak bir şey varsa (ve olması için, o denli çığırımdan çıkmamış olmam için dua ediyordum) o da aştığım uzun yolu gerisin geri dönmek, iyileşmek, yeniden akıllanmak olacaktı. Ve hiç kuşkusuz, aklıma yeniden kavuşmak yolunda atacağım ilk büyük adım, kendimi bir meme gibi görüp, meme gibi yaşamamın bir delinin kurguları olduğunu kabul etmek olacaktı.

Aklımı nasıl ve neden yitirdiğimi bir türlü anlayamıyordum. Böyle derin bir şizofrenik çöküntünün öncesinde olanları hatırlamak gücümün ötesindeydi. Ama bu, yeni varsayımın geçersiz olduğunu kanıtlamaz, tam tersine desteklerdi. Çünkü bu çöküntüyü oluşturan neden ne olursa olsun, bütün anısını silip götürecek denli ürkütücü bir şey olmalıydı. Şu anda bir sinir hastalıkları kliniğinde olamaz mıydım? Bu düşsel kurgunun sınırlarını aşamadan bir hastahane de oturuyor olamaz mıyım? Göremeyişim, tat ve

koku alamayışım, ancak pek ağır duyabilişim, kendime dokunamayışım, başkalarıyla konuşurken sesimin bir yere gömülmüş gibi derinden gelişi ve neredeyse kendi yağlı dokularım altında soluk alamayıp boğulacak gibi oluşum - bütün bu belirtiler bir psikozu kanıtlamaz mıydı?

Ama diyordum, eğer bütün bunlar gerçekse, o zaman Dr. Klinger - onun gerçekten Dr. Klinger olduğuna inanıyordum; iyileşme yolunda bir adım atacaksam hiç değil bir şeye inanmak zorundaydım. İçinde bulunduğum durumda en azından bunun gerçek olduğunu kanıtlamak için doktorun dışarlıklı şivesine, açık sözlülüğüne, şakacılığına dört elle sarılıyordum - evet, o zaman Dr. Klinger, aklımı yitirmemek için durumumu **kabullenmem** gerektiğini neden söylüyor? Aklımı yitirmemek için, bütün bir korkunç oluşumlara karşın serinkanlılığı elden bırakmamam gerektiğini neden söylüyor? Oysa iyileşmem, ancak bu saçma değişim fikrine **karşı çıkmakla,** bu kavramı **altetmekle** gerçekleşebilir. Bu soruların cevabı ortadaydı. Benim durumu kabullenmemi, koşullara uymamı söyleyen Dr. Klinger değildi. Daha doğrusu Dr. Klinger'in söyledikleri bunlar değildi. Ben hastalığın etkisiyle, onun sözlerine tam karşıt anlamlar yüklüyordum.

O gün öğleden sonra doktor beni görmeye geldiğinde, o ünlü direncimi, kararlılığımı pekiş-

tirerek, o sabah vardığım sonuçları elimden geldiğince açık seçik ve sadelikle anlattım. Konuşmamı bitirdiğim zaman içimi dökmüş olmanın sevinciyle ağladım. Ömrümün en güzel, en etkili konuşmasıydı diyebilirim. Kimi zaman ders anlatırken sözleri yerli yerinde kullandığımızı, gerekli vurguları, gerekli durakları bulduğumuzu, fikirleri düzenli cümlelere, cümleleri paragraflara bağladığımızı farkederiz de, bizi dinleyen öğrencilerin karşısında inandırıcı konuşmasıyla yücelen kişi ile daha bir saat önce derse hazırlanırken bölük pörçük fikirleri birleştiremeyen kişi aynı insan mıydı diye şaşarız. İşte o anda da, uyuşturucu ilâç almadan önce deliler gibi bağırıp çağıran, ne dediği anlaşılmayan ben ile D. Klinger'e ölçülü bir sesle fikirlerini açıklayan ben arasında bağlantı kurmakta zorluk çekiyordum. Daha bir hafta önce uluyup duran ben, nasıl olur da şimdi böyle güzel konuşabilirim diye şaşırıyordum. Eğer halâ deliysem - ki halâ meme olduğuma göre, deliyim demektir - o zaman güzel konuşan, oldukça akıllı bir deliyim.

«İşin tuhafı, sonunda gerçeği bulmamı sağlayan Arthur Schonbrunn'un gelişi oldu,» dedim. Ben nasıl olur da Arthur'un buraya gelip **güleceğine** inanabilirim? Bu denli paranoyak bir kurguyu nasıl olur da gerçek sanabilirim? Bir aydır ona ve Debbie'ye küfredip duruyorum. Oysa söylediklerimin hiç bir anlamı ve gerçek yönü yok.

Çünkü böyle bir durumda serinkanlılığını yitirmeyecek, kendine hakim olabilecek tek kişi varsa, o da Arthur'dur.»

«Demek sevgili dekanınız insanlara özgü zaaflardan arınmış?»

«Bu sorunuza evet diye cevap vereceğim Arthur, insanlara özgü zaaflardan arınmıştır.»

«Çok akıllı bir adam. Ne güzel yutturmuş kendini.»

«Sorun onun akıllı olması değil - o zaman kulağımızı tersten göstermiş oluruz. Önemli olan, benim deli olmam. Ben bütün bunları kafamda uydurdum. Hey tanrım, hey yarabbi!»

«Ya büyük bir nezaketle cevaplandırdığın pusula? Seni öylesine öfkelendiren not da uydurma mıydı?»

«Paranoya kuşkusuz.»

«Ya plak?»

«Hah, **işte** o gerçeğin tâ kendisi. Tam Debbie'ye uygun bir seçim. Evet, şu anda konuşurken bile aradaki ayrımı **duyabiliyorum.** Gerçekle uydurma olan arasındaki, deli zırvalarıyla gerçekten olanlar arasındaki ayrımı sezebiliyorum. **İnanın bana,** bu ayrımı yapabiliyorum.

Dr. Klinger, «Peki öyleyse, dediğin gibi 'çıldırmana' ne yol açtı?» diye sordu.

«Hatırlamıyorum.»

«Hiçbir fikrin yok mu? Senin gibi birini böylesine uç bir noktaya ve aşılmaz hayallere ne itmiş olabilir?»

«Size doğruyu söylüyorum, doktor. Bu konuda hiç bir fikrim yok. Hiç değilse kesin bir fikrim yok.»

«Aklına ne geliyor? Hiçbir şey gelmiyor mu?»

«Aklıma gelen - daha doğrusu bu sabah aklıma gelen - pek yeterli ve inandırıcı görünmüyor.»

«Neymiş o?»

«Çaresizlik içinde her aklıma gelene d elle sarılıyorum. Kendi kendime dedim ki, Bu illete edebiyat yüzünden tutuldum. Ders olarak okuttuğum kitaplar beni bu duruma getirdi. B saplantıya o yüzden düştüm. Avrupa Edebiyatı derslerimden söz ediyorum. Yani diyorum ki, her yıl üstüste Gogol'u ve Kafka'yı anlatmak - yani her yıl 'Burun'u, 'Değişimi'ni okutmak».

«Ne var bunda? 'Burun' ve 'Değişim'i okutan yüzlerce öğretmen var.»

Şaka ettiğimi belirleyerek «Belki de onlar benim gibi canı yürekten okumuyorlardır,» dedim.

Buna doktor da güldü.

«Yine de **deliyim** - değil mi?» diye sordm.

«Hayır.»

Şaşkınlığım bir an sürdü. Sonra doktorun «evet» dediğini ve bunu hemen tersine yorumladığımı düşündüm. Tıpkı göz bebeğimizin tersine düşen imgeleri anında düzeltmesi gibi bir anda olan yorum değişimiydi bu.

«Size deli olup olmadığımı sorduğum zaman 'Evet' diye cevap verdiğiniz halde, ben bunu 'Hayır' diye duydum.»

«Ben de hayır dedim zaten. Deli değilsin. Hayallere kapılmış da değilsin. Şu ana dek böyle bir şey olmadı. 'Sizofreni krizi' dediğin şey de başına gelmedi. Sen bir memesin, işte o kadar. Bu akıl ermez felâkete kendini uydurmak için kahramanca çaba gösterdin. Bir noktada, bütün bunların bir düş, bir kuruntu, evham - ya da ne bileyim uyuşturucu ilâçların etkisi olduğunu sanmak kolay, hattâ gerekli bir çözüm gibi görünür. Bunu biliyorum. Ama gerçek hiç de böyle değil. Düş değil, başınıza gelmiş bir olay söz konusu. Ve Mr. Kepesh, **insan nasıl delirir** biliyor musunuz? İnsan, bunun gerçek olmadığını düşüne düşüne delirir. Bunları düş sanmanın getireceği huzur, geçici olacaktır. Bu yoldan gitmemen için rotanı değiştirmek istiyorum. Kendini deli olduğun düşüncesinden kurtarmanı istiyorum. Deli değilsin ve deli olduğunu kabullenmek sana ancak acı getirir. Delilik bir çözüm değildir. Ne gerçek delilik, ne de uydurma delilik hiç çözüm getirmez.»

«Yine her şeyi ters duydum. Söylediklerinizi tam ters anlama çevirdim.»

«Hayır.»

«Size birşey sorayım. Bu hayalin, yıllarca o romanları okutmakla bağlantısı olduğu görüşü size saçma mı geliyor? Tabiî, bütün bunların patlak vermesine yol açan şoku hesaba katmıyorum.»

«Ama ortada psikolojik bir şok yoktu ve içinde bulunduğun durum da, dediğim gibi, hayal değil.»

Benim de hoşuma giden bir istihza-ve ısmarlama sağlık! evet sağlık! - içinde konuşmaya başladım. «Peki, diyelim ki bu bir hayal **olsaydı** - çünkü öyle olmadığını söylediğinizi duydum - **eğer** hayal **olsaydı,** o zaman içne gömüldüğüm hayal dünyası ile Kafka, Gogol ya da Swift'i aşırı düşünmüş olmam arasında bir bağıntı görecek miydiniz? Swift derken, yıllardır öğrencilere okuttuğum **Gulliver'in Seyahatlerini** kastediyorum. Beni duyuyor musunuz, Dr. Klinger? Belki işi bu biçimde ele alırsak, yani hastalığımın bu varsayım üzerine...»

«Bir kez daha tekrarlıyayım; psişik bir hastalığın yok. Hiç değilse şu ana dek öyle birşey yok. Şok, panik, öfke, umutsuzluk, inançsızlık, çaresizlik ve kopukluk duygusu, büyük çöküntü oldu sırayla, ama bütün bunlar olup biterken, mu-

cize kabilinden, hastalık diyebileceğim bir şey olmadı. Hattâ eski dostun dekan geldiği ve gülme nöbetine yakalandığı zaman bile böyle bir şey olmadı. O olay şok etkisi yaptı sende. Halâ da aynı etkiyi yapıyor. O olay seni çok yıprattı. Haklıydın da. Ve dekan dostunun, yaptıklarından sadece kendisinin sorumlu olduğunu söylemek de faydasız, biliyorum. O şekilde gülmesi, bütün o ısmarlama elbiselerin ve yapmacık tavırların altında nasıl yüzeyden birinin gizli olduğunu ortaya koyması bakımından, senden çok onun için olumsuz bir davranıştı. Yine de o gülüşü duymak senin için çok korkunç oldu. Arthur Schonbrunn'un gelişini de sen uydurmadın Mr. Kepesh, kahkahalarla gülüşünü de sen uydurmadın. **O olay gerçekten oldu.** Onun ya da bir başkasının böyle bir tepki göstermesinin 'olanaksız' olduğunu söylerken saf görünmeye çalışıyorsun. İnsan yapısını daha iyi bilmem gerek. Bunu bilecek kadar Dostoyevski okudun.»

«Söylediklerinizi ben nasıl duydum, tekrarlıyayım mı?»

«Hiç gereği yok. Duyduğunu sandığın şeyleri gerçekten duydun. Bırak bu düşünceyi Kepesh - ne denli çabuk atarsan bunları kafandan o denli iyi olur. Dediğin gibi, Gogol, Kafka üzerine kurduğun bu edebî spekülasyondan vazgeçmezsen, başın gerçekten derde girecek. Bu

görüşlerde ısrar edersen, başına gelmiş olan ve eşi benzeri bulunmayan bu gerçeği de yitirecek, ipin ucunu iyice elden kaçıracak ve o zaman şimdi boşuna iddia ettiğin hayalleri yaratacaksın. Beni dinliyor musun, Mr. Kepesh? Çok zeki, akıllı bir insansın ve güçlü bir iraden var. Bu saçma görüşlere derhal son vermeni istiyorum.»

Bu düşsel savaş tüketiciydi. Ama başladığım noktaya dönmenin, karabasandan uyanmak gibi kolay olmayacağını da biliyordum. Karasabandan sıyrılmak cehennem azabı olacaktı. Yine de bunun yanında cehennem azabının sözü mü olurdu?

«Dr. Klinger!» diye haykırdım, «Dinleyin beni - deli olmayacağım! Başıma gelen her neyse beni çıldırtmasına fırsat vermeyeceğim! Var gücümle çabalayıp bu çıkmazdan kurtaracağım kendimi! Size söz veriyorum, elimden geleni yapacağım. Söylediklerinizin tersine duymayacağım! Ne diyorsanız, onu duyacağım. Beni duyuyor musunuz, doktor, dediklerimi çıkarabiliyor musunuz? Kendimi bu hayale, bu kuruntuya kaptırmayacağım! Bu kuruntunun kölesi olmayacağım! Kurbanı olmayacağım! Beni benden kurtaracaksınız! Benden umudunuzu kesmeyin!» Yalvarıyordum artık. «Beni duyuyor musunuz? Beni anlıyor musunuz? Ne olur, benden umudunuzu kesmeyin! Beni yitirilmiş biri olarak görmeyin!

Bunu anlatacağım ve benliğime kavuşacağım! Size söz veriyorum!»

Artık günlerimi, doktorların, Mr. Brooks'un ya da Claire'in söylediğini sandığım şeylerin gerçek anlamlarını kavramaya çalışarak geçiriyordum. Bu, bir noktada yoğunlaşmayan, ama süreklilik isteyen irade gücünü gerektiriyordu ve akşamları öylesine bitkin düşüyordum ki, halâ David Alan Kepesh olduğunu iddia eden o bellek, zeka ve umut alevciğini ufacık bir çocuğun soluğu bile üfleyip söndürebilirdi.

Pazar günü babam geldiği zaman, Dr. Klinger ve Claire'in onu daha önceden uyardıklarını tahmin ettiğim halde, müjdeyi verdim. Yarışmada ödül kazanmış bir çocuk sevinciyle konuşuyordum. Babama meme olduğuma artık inanmadığımı söyledim. Bu kuruntunun fiziksel yanını henüz atlatamadımsa da, psişik kurgulardan günden güne sıyrıldığımı; gün be gün, saat be saat kendi benliğime dönmekte olduğumu; hatta kısa bir süre sonra yeniden öğretmenliğe başlayıp, Gogol ve Kafka'nın romanlarındaki doğa dışı değişimleri kurgulamak yerine, bu yazarları öğrencilerime anlatacağımı söyledim. Babam bu yazarları ve kitaplarını hiç bilmediği için, yine çocuksu bir coşku içinde Kafka'nın başyapıtındaki Gregor Samsa'nın nasıl bir sabah uyanıp kendisini kocaman bir hamam böceği olarak bulduğu-

nu anlattım. «Burun»u özetleyerek, Gogol'ün kitabındaki kahramanın bir sabah kalktığı zaman burnunun yerinde yeller estiğini, burnunu aramak için St. Petersburg yollarını arşınladığını, burnunu bulanın iade etmesi için gazeteye ilân verdiğini, sonra burnunu sokakta giderken gördüğünü, sonra burnunun kaybolduğu gibi, nedensiz ve birdenbire yerine geldiğini anlattım (Bir yandan bunları anlatıyor, bir yandan da babamın «Koskoca üniversitede bunları mı öğretiyorsun?» diye düşündüğünü duyar gibi oluyordum.) Başıma bunların gelmesine yol açan olayın ne olduğunu bilmediğimi söyledim. Bu olay öyle dehşetli bir şey olmalıydı ki, o yüzden sağır olmuştum. Doktor bu konuyu açınca dediklerini **duyamıyordum.** İyileşmemin çok zaman olacağını, ama hiç değilse iyileşme yolunda olduğumu söyledim. Beni bu hayal dünyasına atan olay her ne idiyse, onu unutmak, ondan kurtulmak için ilk aklıma gelen tuhaf fikre saplandığımı; olaydan bir hafta önce öğrencilere anlattığım Kafkavari, Gogolvari bir fiziksel değişim düşüne kapıldığını söyledim. Şimdi, Dr. Klinger'in de yardımıyla, neden başkabirşey değil de, meme olduğumu fikrine saplandığımı araştırıyoruz dedim. Çocukların gözünde büyük anlam taşıyan bu nesne ile kendimi özdeş kılmama yol açan özlem ve korku karmaşası neydi? Hangi doyurulmamış özlem, hangi eski korku, çocukluğumun hangi bölüntüleri

çakışmıştı da böyle eksiksik, böyle **klasik** sadelik içinde bir hayal yaratılmıştı? Böylesine muazzam bir kurguya ne tür bir «meme özentisi» yol aşmıştı? Sadece çeşit çeşit mamalarla büyütülmüş, ana memesine hasret Amerikalı çocuklardan biri miydim? Yoksa çaresiz, beyinsiz, koca bir et yığını olmayı mı özlemiştir için için. İstek uyandıran, edilgen, hareketsiz, sessiz, kendisi bir şey yapmak yerine kendisine bir şeyler yapılan, öylece sarkıp duran, ve hep **oracıkta** olan birşey - tıpkı bir meme gibi sarkıp duran ve **oracıkta** olan bir şey. Ya da bu durumumu uzun bir kış uykusu olarak görmesini söyledim babama. Kadın anatomisinin dağlarına gömülüp sürdürülen uzun bir kış uykusu. Ya da memeyi, içinde bulunduğum bir koza olarak düşün dedim - anamın karnındayken nasıl bir kese içindeysem, şimdi de onun benzeri, diyelim akrabası bir kese içindeyim. Konuştum, konuştum, konuştum. Babamın algılama yeteneğinin ötesine geçtim. Giderek kendimin ve sağduyu sınırlarının da ötesine geçtim - ama bu durumda sağduyu mu kalırdı artık? Onun için bütün zırvalığım içinde babama anlattım durdum. Sonra bir kez daha sevinçten ağladım. Gözlerimden yaş gelmiyordu, sadece hıçkırıyordum. Göz yaşlarıma ne olmuştu? Yeniden ne zaman duyabilecektim gözlerimden yaş aktığını? Dişlerimi, dilimi, ayak parmaklarımı bir daha ne zaman duyacaktım?

Babam uzun süre hiç sesini çıkarmadı. Belki o da ağlıyor diyordum. Sonra her hafta olduğu gibi yeni haberler vermeye başladı: Bilmemkimin kızı gebeymiş, bilmemkimin oğlu yüz bin dolara ev almış, Richard Tucker'in küçük kardeşinin düğünündeki büfeyi amcam hazırlayacakmış.

O zaman, telaş ve heyecanım içinde doğru dürüst konuşmamış olduğum, dediklerimin anlaşılmadığı kafama dank etti. Meme olduğum görüşünü altetmiştim, ama nedendir bilinmez söylediklerimin anlaşılabilmesi için, sahnede seyirci karşısında konuşuyor gibi tane tane ve yüksek sesle konuşmam gerektiğini unutmuştum. Ses tonumu daha henüz ayarlayamıyordum, ya da duyma yeteneğimde bozukluk vardı. Çünkü normal tonda konuştuğumu sandığım halde ya bağırıyor, ya fısıldıyordum. Ama bildiğim tek gerçek vardı: Söylediklerim anlaşılmıyorsa, bunun nedeni, ses tellerimin yetmiş beş kiloluk bir memenin içine gömülmüş olması değildi. Bedenim yine kendi bedenimdi! Geçirdiğim hastalığı aşağı yukarı az önce anlattığım biçimde, ama bu sefer yüksek sesle tekrarladım. Sonra - deliler bazı şeyleri amma geç akıl ediyorlar - babama, «Baba, neredeyiz biz?» diye sormak aklıma geldi.

«Senin odandayız,» dedi.

«Peki, ben meme mi oldum?»

«Öyle diyorlar.»

«Ama bu doğru değil! Ben ruh hastasıyım! Şimdi söyle bana. Ben neyim?»

«Aman David.»

«Ben neyim?»

«Sen bir kadın memesisin.»

«Doğru değil bu! Söylediğini duyduğum şey doğru değil. Ben ruh hastasıyım! Hastahanedeyim! Sen de beni görmeye geldin! Baba, bu dediklerim doğruysa, sadece evet diye cevap ver. Dinle şimdi beni: Ben bir ruh hastasıyım. Hastahanede yatıyorum. Ağır bir sinir krizi geçirdim. Evet mi, hayır mı? **Bana doğruyu söyle.**

Babam, «Evet, oğlum,» diye cevap verdi. «Evet. Sen bir ruh hastasısın.»

Akşama doğru Dr. Klinger her günkü gibi geldiğinde, «Babamın dediklerini duydum!» diye haykırdım. «Babamın bütün söylediklerini duydum! İyileştim artık! Hayalleri yıktım! Gerçeği duydum! Babam ruh hastası olduğumu söyledi!»

«Sana bunu söylememesi gerekirdi.»

«Duydum! Babamın dediklerini anlam değiştirmeden duydum!»

«Baban seni seviyor. Basit bir insan ve seni çok seviyor. Böyle derse bir yararı dokunur diye düşünmüş olmalı. Ama artık bunun yararı olamayacağını biliyor. Bunun yararı olmayacağını sen de biliyorsun.»

Oysa ben kendimi kaybetmiştim. Ağladım.

Hıçkırdım, hıçkırdım. Babam hayal dünyasının sınırlarını delmiş, sesini bana ulaştırmıştı. Çok geçmeden ötekiler de babamı izleyeceklerdi. «Duydum!» dedim. «Meme değilim! Deliyim!»

Ertesi hafta iyileşme yolunda ilerlemeye başladım, hiç değilse ben öyle düşünüyorum. Kapıldığım hayalin nedenini bulmak için ne teoriler kuruyorum, bilseniz! İyileşme umudumun azlığı karşısında bu teoriler nasıl da güdük kalıyor! Akıllı olmayı ve bütün organlarımın yerli yerinde bir bütün olmasını nasıl istiyorum! Oluşumumun tâ başlangıcını irdeliyor, dişsiz ağzımın ana memesine ilk sarılışıyla, burnumun bu hayat kaynağı küreye ilk kez nasıl gömülüşüyle ilgili bir anı yakalamaya çalışıyorum. «Annem sağ olsaydı! Bana anlatabilseydi!» diyorum. «Ne anlatsaydı?» diye soruyor Dr. Klinger. Bir şeyler geveliyorum. Ne bileyim ben? Ama annemin memesi dışında nereden başlayabilirim ki - oysa orada da hiç bir şey yok. Öyle uzaklarda ki bu ve ben öyle uzaklardayım ki. Denizin dibindeki kumları avçluyorum, ama suyun yüzüne çıktığımda bir de bakıyorum ki tırnaklarımın arasında bile bir zerre kum yok. Yine de dibe dalmak canlandırıyor beni. Ne büyük çabaydı bu! Nasıl didiniyordum! **Eğer bu işi bırakmazsam** yenik düşmeyeceğim! diyorum doktora. Var oluşumun, insan olarak varlığımın ilk satlerine, yani meme'nin ben ve benim meme olduğum anlara dön-

düğümü söylüyorum. Bütün evrenin tek kişi ve tek kişinin bütün evren olduğu, içbükeyin dışbükeyin içbükey olduğu, sonsuza uzayan hiçlikten doğmamı izleyen ilk bin saate, kendi yaşamımın doğuşuna, kendi Mezopotamya'ma dönüyordum! Nasıl konuşuyorum, bilseniz! Aklıma ne gelirse söylüyorum! Herşeyi söylüyorum! Sonunda gerçeği yakalayacağım! Akıllanıncaya dek susmayacağım! Belki de bir yıl önce sona eren psikanaliz ertesi bir çöküntüydü bu. Klinger'e **asılmak** için en olmayacak yollara başvuruyordum.

«Doktor bey, salt adınız yüzünden, çocuk ruhlu hastalarınızda, çocukların ana babalarına duydukları türden bir bağımlılık duygusu uyandırdığınızı biliyor musunuz?» diyorum. «Hiç dikkat ettiniz mi doktor, hepimizin adı K ile başlıyor, benimki, sizinki ve Kafka'nınki? Sonra Claire ve Miss Clark var!» Doktor bana, benim gibi bir dil öğretmenine «Alfabede sadece yirmialtı harf var,» diye hatırlatıyor. «Oysa kişliğin belirlenmesi için ad'a ve adın baş harfine gereksinen milyarlarca insan var,» diyor. «Ama!» diye sözünü kesiyorum. «Ama ne?» «Ama bir şey! Bir şey işte! Ne olur, ben beceremiyorsam, **siz** yapın bu işi - bana bir ipucu verin! Bir yol gösterin! Buradan kurtulmak istiyorum!»

Doktorla birlikte ruhsal yaşamımın temel olaylarını inceliyoruz. Yine onunla birlikte beş

yıl boyunca verdiğimiz «David Alan Kepesh'in Yaşam Öyküsü» kurslarında ders kitabı olarak derlediğimiz o hikâye antolojisinin sayfalarını tek tek karıştırıyoruz. Ne var ki, bu hikâyeler hiç bir şeye yaramıyor, bunu ben de kabul ediyorum. Çok didik didik edilmiş, yıllardır ağzımıza sakız olmuş hikâyeler bunlar. Yaşam öyküm, Maupassant'ın «Gerdanlık» ve «Kükreyenlerin Talihi»ni içeren onuncu sınıf okuma kitaplarına benziyor. Kendi antolojim yoğunluğu ve renkliliğiyle ilgimi çekmeye devam etseydi; psikanalizi bırakmazdım. Oysa bu yolla iyileşmemin son bulduğunu gösteren en güçlü belirtilerden biri, bir zamanlar bana **Karamazof Kardeşler** kadar heyecanlı gelen «Kepesh'in Yaşamından Seçmeler»in eskisi gibi ilginç görünmeyişi olmuştu. Sayısız defalar üstünden geçile geçile, tekrarlana tekrarlana, bunlar Amerikanın en kötü, en örümcek kafalı lise öğretmenlerince öğütlenen hikâyeler kadar bayatlamıştı. **İşte bu** başarılı bir analiz demekti.

Hah-ha diye düşündüm. Bir türlü aklıma gelmeyen travma işte bu : **Başarımın tâ kendisi** felâketimin temel nedeni oldu. Kaldıramadığım işte bu oldu : **Zaferimi** kaldıramadım. Buna dayanamadım. Dr. Klinger, «Nedir o dayanamadığın?» diye sordu. «Ödüller! Zaferler! Eksiksizlik! Rahat! Sessiz sakin, düzenli ve eksiksiz bir ya-

şantı! Öyle bir yaşantı ki.» «Dur bir dakika bakalım. Neden dayanamayacakmışın bunlara? Bunlar herkesin arayıp da bulamadığı şeyler. Bırak bu sözleri, Mr. Keseph. Bunlar sana mutluluk getirirdi ancak.» Ama doktoru dinlemiyordum. Nasıl olsa duyduğumu sandığım şeyleri söylemiyordu ki. Ben de bütün hastaların anlattığını anlatıyor, kafası bozulanların düşsel arkadaşından, SUÇUMDAN söz ediyordum. Helen'den, bugünkü yaşantısının evliliğimiz dediğimiz felâket döneminden daha beter olduğunu öğrendiğim eski karımdan söz ediyorum. Karım yeniden evlenmiş, bir ayyaşla evlenmiş ve kendisi de ayyaş olmuş. Bir kaç yıl önce Helen'in yeniden yerleştiği San Francisco'dan gelen bir konuk, bana (ve bize güzel yemekler pişirmiş olan genç, güzel metresime) Helen'in yine mutsuz olduğunu, sürüp giden aile kavgalarını, Helen'in on kilo aldığını ve gözlerinin altından yağ keseciklerinin sarktığını anlatmıştı da, bir güzel «oh» çekmiştim. İyi olmuş orospuya diye düşünmüştüm... «Demek şimdi, böylesine sıradan, böylesine olağan bir şekilde hıncını aldın diye delirerek kendini cezalandırıyorsun ha? Bırak bunları Mr. Kepesh.» «Diyeceğim o ki, yaşadığım büyük mutluluk bana fazla geldi. Kaldıramadım. Claire'e cinsel soğukluk duymamın nedeni de bu! O denli yoğun doyum ürküttü beni! Haksızlık gibi geldi! Suçluluk duygusuna kapıldım!» «Hadi canım, bırak

bunları Mr. Kepesh. Pek ucuz bir çözümleme bu. Bu ne yobazca bir yorum. Nesnel görüş maskesi altında kendinize övgüler düzmek ha. Hem de senin yapında biri bu ucuzluklara kaçsın ha?» «Peki hastalığımın nedeni bu değilse, nedir? **Yardım edin bana! Hastalığımın nedeni nedir!**»

«Hiç bir neden yok.»

«Öyleyse neden deliyim?»

«Deli değilsin.»

Ertesi Pazar, iyice emin olmak için deli olup olmadığımı babama yeniden sorduğumda, «Hayır,» diye cevap verdi.

«İyi ama, geçen hafta evet demiştin!»

«Yanlış söylemiştim.»

«Ama işin doğrusu bu.»

«Hayır, değil.»

«Tanrım, söylenilenleri yine ters duymaya başladım! Ters duyuyorum!»

Dr. Klinger, «Ters duymuyorsun,» dedi.

«Sizin ne işiniz var burada? Bugün Pazar! Babam burada, siz değil. Siz burada değilsiniz!»

«Buradayım, Mr. Kepesh. Babanla birlikteyim. Hemen yanı başındayım.»

«Yine işler karışıyor! Aklımın karışmasını

istemiyorum! Yardım edin bana! Duyuyor musunuz beni? Yardım edin bana! Yardımınıza muhtacım! Tek başıma bu işin içinden çıkamıyorum! Çekip kurtarın beni! Bana doğruyu söyleyin yeter! Eğer meme isem, hani sütüm! Claire beni emdiği zaman, neden süt vermiyorum! Hani nerde sütüm! Bunu söyleyin bana!»

«Ah, Davie.» Babamdı bu - sakallı yanağını ucumun çevresindeki halkaya dayamıştı. «Oğlum, yavrum.»

«Ne oldu. baba? Tut beni - ne oldu baba? **Neden delirdim?»**

«Delirmedin yavrucuğum,» diye hıçkırdı babam. Göz yaşları tenimi ıslatıyordu.

«Öyleyse sütüm hani! Cevap ver bana! Eğer meme isem sütüm olur! Her yanım süt dolu olur! Sütten şişerim! Ve bu, hiç kimsenin inanamayacağı kadar büyük bir çılgınlık olur! Ben bile inanmam! BU OLAMAZ!»

Oysa görünüşe bakılırsa pekâlâ olabilir. Geliştirici hormonları, süt yapıcı GH maddesini ineklere şırınga edip süt verimini nasıl çoğaltabiliyorlarsa, gerekli hormonlar verilmek yoluyla benim de süt veren bir meme olabileceğim düşünülebilir. Öyle zaman oluyor ki, «Hadi bakalım, bunu da deneyin, sizi gidi yalancı herifler!» demek geliyor içimden. Bilim adamı geçinenle-

rin arasında böyle bir fırsatı kaçırmamak için mal bulmuş gibi üzerime atlayacaklar olduğuna kuşkum yoktu. Belki camma tak ettiği zaman, onlara bu fırsatı veririm. Peki ya bu deney sırasında ölmezsem? Ya başarırlarsa? İşte o zaman anlayacağım ki, gelmiş geçmiş en büyük deli benim; ya da David Alan Kepesh diye çağırılınca cevap veren bir salgısal «vaka» değil, gerçekten bir memeyim.

BU ARADA onbeş ay geçti - onlar böyle diyorlar, ben de kabul ediyorum, neden etmeyeyim? - şimdilerde oldukça sakin bir dönem geçiriyorum. Claire'in benim yanımda geçirdiği birer saatin yarısını cinsel hazza ayırıyoruz, geri kalan sürede konuşuyoruz. Claire benim Shakespeare çalışmalarıma yardım ediyor. Evet, son zamanlarda büyük trajedilerin plâklarını dinlemeye başladım. Önce Schonbrunn'un armağanı Olivier'nin **Hamlet**'iyle işe giriştim. Plâk aylarca odamda durdu da neden sonra bir sabah Mr. Brooks'a (bu arada Brooks'un zenci olduğunu öğrendim ve onu Massachusetts'li bir Senatör gibi gözümün önüne getiriyorum) her neyse, Mr. Brooks'a onu çalmasını söylemek aklıma geldi. Aslında, üniversiteyi bitirdiğimden bu yana hep Shakespeare'i yeniden okumaya niyetlenmişimdir; oysa ya-

pılacak öyle çok iş vardı ki bir kez bile okuyamamış, kitapları elime alamamıştım. Shakespeare'i yeniden okumak «günün birinde» yapılması «iyi» olacak edebî çalışmalardan biri olarak kalmıştı. Bildiğim kadarıyla, tâ Palto Alto'da olduğumuz günlerde, Debbie Schonbrunn'a bu niyetimden bir kez söz etmiştim. Demek unutmamış. Eğer öyleyse, bundan daha içtenlikle seçilmiş bir armağan olamazdı. Oysa, anımsayacaksınız, nasıl öfkelenmiştim ona. Bu olay, insanların sandığımızdan daha iyi hamurdan yoğurulduklarını kanıtlıyor, öyle değil mi? Ama ya kocasının yaptığına ne demeli - yeter, yeter artık, adam kendini tutamadı ne yapsın... Her sabah birkaç saat plak dinliyorum. Laurence Olivier'nin oynadığı Hamlet ve Othello'yu, Paul Scofield'in oynadığı Lear'i, Old Vic'te sahnelenen Macbeth'i dinliyorum. Oyun sürerken elimde metinle izleme olanağım olmadığı için, kimi zaman yabancı bir kelimenin anlamını kaçırıyor, kimi zaman da bir an dalıp gidiyor ve yeniden kendimi topladığımda ipin ucunu kaçırmış oluyorum. Dinlediğim yeri kaybetmemek için elimden gelen her türlü çabayı - yine çaba, her zaman çaba göstermeme karşın, Shakespeare'in kahramanlarının başına gelen felâketleri izlemek için gösterdiğim çabalara karşın, yine de daha çok kendi felâketimi düşünüyorum.

Üniversitedeyken okuduğum Shakespeare kitabı - mavi kumaş cildi öğrencilik coşkusuyla sıkı sıkıya tuttuğum yerlerde seyrelmiş ve bilgiçlik taslamak için dizelerin altı ha babam çizilmiş, Neilson ve Hill baskısı **William Shakespeare' in Bütün Oyunları ve Şiirleri** adlı kitap şimdi hamağın yanındaki masada duruyor. Claire'e rica edip evden getirttiğim birkaç kitapla birlikte. Kitabın görünüşünü öylesine iyi anımsıyorum ki, onu buraya getirtmemin nedenlerinden biri de bu. Claire dipnotlardaki açıklamalara bakıyor, uzun süre önce unuttuğum Elizabethan kelimelerin anlamlarını okuyor. Ya da o sabah plak dinlerken aklımın Elsinore Şatosundan Lenox Hill Hastahanesine kaydığı sıralarda kaçırdığım yerleri okuyor bana. Uyumadan önce bu bölümlerin üzerinden geçmeye, onları «sindirmeye» büyük önem veriyorum. Aksi halde **Hamlet** dinlememin nedeni, babamın Larry Amcanın kafeteryasında telefonlara cevap vermesinden, yani zaman öldürmekten farksız olur. Gerçekten de kendimle ilgili konularda olabildiğimce ciddiyim.

Siz de bilirsiniz, Olivier büyük adam. Bir anlamda ona aşık oldum denilebilir; hani liseli kızların film yıldızlarına aşık olmaları türünden bir duygu bu. Şimdiye dek, okurken bile, hiç bir dahiye böylesine kendimi kaptırmamıştım. Önce öğrenci, sonra öğretmen olarak, öğrenirken de,

öğretirken de edebiyatla bağıntım kendi ağzımdan çıkacaklara dikkat etmek ve fikirleri düzgün cümlelerde toparlamaya çalışmaktan öteye geçmedi. Oysa, pek çok şey gibi, bunlar da geride kaldı. Şimdi sadece dinliyorum.

Başlangıçta Olivier'nin tarzını taklid etmeye çalışıyordum. Bol bol zamanım olduğu için de, uzun bölümleri ebzerleyebiliyordum. Artık bunları Olivier'nin tonlaması, yorumu ve söyleyiş biçimiyle okuyabiliyordum. Akşamları yalnız kaldığım zaman oyalanmak için bunları söylüyordum. Üniversitedeyken tiyatro kolunun sahnelediği oyunlarda rol alırdım. Mimiklerim, taklitlerim hep beğenilirdi.

Arada bir oyunculuk yeteneğimi öğrencilerime de gösterirdim. Bir gece **Othello**'dan ölüm sahnesindeki tiradı okuyordum. Olivier'den ayırdedilemeyecek biçimde konuştuğumu düşünüyordum. Ama tam o sırada gözetlendiğimi sezinledim. Gece yarısıydı - ne var ki daha kimse çıkıp da televizyon kamerasının günün ya da gecenin herhangi bir saatinde çalışmayacağına beni inandıramamıştı. Onun içni taklit yapmayı kestim. Olduğumdan daha acınacak, daha gülünç duruma düşmeye ne gerek vardı? «Kendine gel David,» diye düşündüm. «Bir memenin «Ve bir seferinde Halep'te...» diye tirad okuması dayanılmayacak ölçüde dokunaklı bir olay. Biraz daha devam

edersen sayın bilim adamları iki göz iki çeşme dönecekler evlerine.» Bu sözlere acı acı gülün sevgili okuyucular, ama sonra bırakın da gururumu biraz olsun koruyayım; olmaz mı? Yaşam böyle işte ve istesem de istemesem de ben de insanım.

Beni bu hale gerçekten okuduğum, okuttuğum romanlar mı getirdi? Dr. Klinger, «Nasıl olur, Mr. Kepesh?» diyor. Hormonlar hormonmuş, sanat da sanatmış. Düş gücünü zorlayan yapıtların aşırı etkisinde kaldığım için bu hale düşmemişim. «Ama» diye karşı çıkıyorum, «belki de bu, benim bir Kafka, bir Gogol, bir Swift **olma** tarzımdır. Onlar bu akıl almaz değişimleri düşleyebiliyorlardı - onlar sanatçıydı. Düşlerini belirleyecek anlatım güçleri ve edebî kurguları oluşturacak kafa yapıları vardı. Benim yok. Bu yüzden de ben o değişimi kendim yaşamak zorunda kaldım.» «Zorunda mı kaldın?» «Evet, **kendi** sanatımı oluşturmak için bunu yapmak zorundaydım. İçimde sanat tutkusu vardı, ama bunun için gerekli nesnellik ve yabancılaşma yoktu. Edebiyatın en aşırı yapıtlarını seviyor, bunları yazanları gözümde tanrılaştırıyor, bu düş gücüne, anlatıma kendimi kaptırıyordum.» «Peki, sonra? Dünya sanatseverlerle dolu. Ne çıkar bundan?» «Ne çıkacak işte, son atılımı yaptım. Kelimeleri yaşama dönüştürdüm. Soyutlamaları gerçekleştirdim.

Kafka'yı bile geride bıraktım. O, bir insanın hamamböceğine dönüştüğünü **sadece düşleyebiliyordu.** Oysa bak, ben ne yaptım.» Bu sözlere kendim bile güldüm. Peki ama sorarım size, sanatımın kaynağı nerede? Koskoca dünyada bunu yapan neden bir başkası değil de, Stony Brook'daki New York Eyalet Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü öğretmeni David Alan Kepesh? O zaman, neden Kafka diyebiliriz? Neden Gogol? Neden Swift? Belki onlar da kendilerine aynı soruyu sormuşlardır. Neden herhangi biri, kim olursa olsun - neden? Başka her şey gibi yüce sanat da ancak bazı kişilere... Yoo, raydan çıkmamam gerek. Hayallere, büyüklük kuruntularına kapılmamak gerek.

Büyüklük hevesine kapılmadık diyelim, peki havaîliğe ne buyrulur? Haylazlığa, taşkınlığa ne buyrulur? Pekalâ zengin olabilirim, siz de biliyorsunuz. Küpümü doldururum, ünüm dünyayı sarar, günün her saatini zevk safa içinde geçiririm. Daha önce sözünü ettiğim genç meslektaşımı çağırırım. Şimdiye dek çağırtmamışsam, Arthur Schonbrunn deneyinin tekrarlanmasından korktuğum için değil. Artık engel olunamaz gülmelerden değil, **ciddi öğütlerden** korkuyorum. Biri çıkacak, bu yaşamı nasıl sürmem gerektiği konusunda yeni bir fikir verecek diye ürküyorum. Biri çıkıp gelecek de, bu durumda salıncağa uza-

nıp yattığım için, başıma geleni metanetle karşıladığım için, plak dinlediğim, doktorumla konuştuğum ve günde otuz dakika iyi yetiştirilmiş, görgülü bir öğretmenin ateşli aşk kavramını yaşadığım için aklımı kaçırmış olduğumu söyleyecek diye korkuyorum... İşte o zaman genç arkadaşımı çağırır ve ona «Buradan çıkmak istiyorum,» derim. «Beni tutmak için gerekli boruları, pompaları, makineleri sağlar, buradan gideriz. Bana bakmak için gerektiği kadar doktor, gerektiği kadar hemşire tutarız. Claire'i yitirmek korkusundan usandım. İsterse gitsin, spermlerini yutmayacağı yeni bir sevgili bulsun kendine ve onunla normal bir yaşantı sürsün. Onun iyiliğini yitirmemek için hep tetikte durmaktan bıktım. Babamın gevezeliklerinden de bıktım, canımı sıkıyor artık. Ve daha ne kadar süre Shakespeare dinleyebilirim? Batı edebiyatının bütün büyük oyunları long-play plâklara alınmış. Şimdiden sonra Sophocles'i, Sheridan'ı, Aristophanes'i, Shaw'u, Synge'i, Racine'i dinleyebilirim - peki ama nereye kadar? Bu, zaman öldürmekten başka bir şey değil. Bu yaptığım, bir meme için zaman öldürmekten öte değil. Arkadaş, büyük para kazanacağım. Bunun çok zor olacağını da sanmam. Eğer Beatles topluluğu Shea Stadyomunu doldurabiliyorsa, ben de doldurum. Bunları karşılıklı düşünüp taşınıp tasarlamamız gerekecek - zaten böyle şeyleri düşünüp

taşınmayacak olsak aklımız ne işe yarar? Daha çok kitap okumaya mı? Yüzbinlerce dolar kazanacağım. Ondan sonra istediğim kadar kız getirteceğiz. Oniki, onüç yaşındaki kızları isterim. Üçer, dörder, beşer, altışar gelmelerini istiyorum. Hepsi birden ucumu emsinler istiyorum. Çırılçıplak soyunmalarını, cıvıldaşa cıvıldaşa beni okşamalarını, emmelerini istiyorum. Günlerce böyle sürsün istiyorum. Böyle kızlar bulabiliriz pekâlâ arkadaş, Madem Rolling Stones bulabiliyor, madem Charles Manson bulabiliyor, demek biz de bulabiliriz. Meme ucum gibi yepyeni ve çekici bir şeye bacaklarını açmak isteyen kadınlar da çıkacaktır. Bak göreceksin, içlerinde evli barklı, çocuklu kadınlar da olan bir yığın kadın şinşila kürklerine sarılarak soyunma odamın kapısını vuracaklar. Bize de sadece seçmek kalacak. Güzellerini, görgülülerini, şehvetlilerini seçip ayıracağız. **Ve ben mutluluktan deliye döneceğim. Güliver Devler Ülkesinde'yi** anımsıyor musun? Kralın cariyeleri gönül eğlendirmek için Guliver'i nasıl memelerinin ucunda yürütmüşlerdi. Zavallıcık bunda eğlenceli bir yan göremiyordu. Ne de olsa o insancıl bir İngiliz fizikçisiydi, Akıl Çağı'nın çocuğuydu ve devler ülkesinde güvensizlik içindeydi. Oysa bizimki Keyif Sürme Çağı'nda Fırsatlar Ülkesi ve ben Meme David Alan Kepesh'im! Gönlümün dilediği gibi yaşarım!»

«Yaşar mısın, ölür müsün acaba?»

«Onu zaman gösterecek, doktor.»

Dersi bitirirken, ünlü Alman ozanı Rainer Maria Rilke nin bir şiirini okumak istiyorum. Bilirsiniz, biz iyi niyetli ve görev tutkunu edebiyat profesörleri, ders saatinin sonunda, öğrencilerimizin temiz yürekli sınıflardan yozlaşmış yatakhaneler ve uyuşturucu maddeler dünyasına aktarabilecekleri **dokunaklı** birşeyler okumaya bayılırız. O zaman nasıl olur da sırtından cüppesi alınmış bu profesör aynı tutkuya karşı koyabilir - hele yeni saldığı ünle büyük felâketlerden olduğu kadar büyük şiirlerden de habersiz kocaman koyun sürülerinin dikkatini üzerinde toplamışken, kendini tutması nasıl beklenebilir?

(Dr. Klinger, «Ün mü?» diyor. «Tabiî,» diyorum, «hiç kuşkusuz bütün dünya biliyordur artık. Olsa olsa bilmeyen bir Ruslarla Çinliler kalmıştır.» «Senin isteklerine uygun olarak «vaka»n mümkün olan en büyük gizlilik içinde ele alındı.» «Ama arkadaşlarım biliyor. Burada çalışanlar - hiç değilse bir kısmı biliyor. Duyulmadık bir olayın duyulması için bu kadarı yeter de artar bile.» «Haklısın. Ama sanıyorum ki, bu olay senin yakın çevreni aştığı, söylenti sokaktaki adamın kulağına vardığı zaman buna inanmayacaktır.» «Espri olduğunu sanacaktır.» «Evet, espri olduğunu

sanacaktır. Tabiî ancak kendi sorunlarından baş alıp da dinlemeye zaman bulabilirse.» «Ya yayın araçları?» «Yok böyle bir şey. Odada herhangi bir aygıt yok.» «Bunu bana yutturamazsınız Dr. Klinger.» «Nasıl istersen. Tartışacak değilim. Sana çok önceden söyledim, yeniden söyleyecek değilim. Pek tabiî ki, başlangıçta meraklananlar, soranlar oldu. Gazeteciler geldi. Ama yasaların güvenliği altındaki mahremiyet hakkını korumak için kesin tedbirler aldık. Kimi direndi, ama bu insanlar da ekmek paralarını kazanmak zorundaydılar ve sonunda burada oyalanmaktan vazgeçip bir başka felâketin başına üşüştüler.» «Demek olanların hepsini hiç kimse bilmiyor?» «Hepsini mi? Onu senden başka bilen yok. Mr. Kepesh.» «Öyleyse belki de olanları benim anlatmam gerek.» «O zaman ün yapacaksın, değil mi?» «Sadist dedikodu sütunları ve resimli roman fantazileri yoluyla ün yapmaktansa, doğruyu söyleyerek ün satmak daha iyi. O delilerden, o kuşbeyinlilerden duyacaklarına benden duysunlar.» «Sen söylediklerine ne denli özen gösterirsen göster, o deliler, o kuşbeyinliler yine yalan yanlış anlayacaklar. Hiç bir zaman demek istediğini ulaştıramayacaksın - buna hazırlıklı olmalısın.» «Yani, hep bir espri olarak mı kalacağım?» «Çoğu kişinin gözünde öyle olacak. Bir espri. Gülünç biri, Ve kuşkusuz, bir şarlatan olarak görenler de çıkacak.» «Öyleyse, işi oluruna bırakmamı,

bir şey yapmamamı öğütlüyorsunuz.» Klinger, «Öğütlemiyorum, sadece hatırlatıyorum,» dedi. «Altın tahtta oturan ak sakallı dostumuzun her yerde mevcut ve her şeye kadir olduğunu hatırlatıyorum sana.» «Yani gerçeği mi?» Evet, tâ kendisi.»)

Kuş beyinliler ve deliler, inananlar ve inanmayanlar, dostlarım, öğrencilerim, akrabalarım, arkadaşlarım ve siz yabancılar, dinli ve dinsiz, hak yolunda olan ve olmayan, milyarlarca değişik yüzleri ve parmak izleri olan sizler, benim gibi memeliler - sizlere Rilke'nin «Apollo'nun Gövdesi» adlı şiirini okuyarak sözlerime son vereceğim. Baştan sona ve açık yüreklilikle ilk kez burada anlatılan hikâyemin, hiç değilse Rilke'nin ünlü dizelerine, özellikle vardığı sonuca yeni bir ışık tutmasını dilerim. Aslında hepimizin bir zaman sanmak istediğimiz gibi, yüceltilmiş bir duygudan ibaret değildir Rilke'nin dile getirdiği. Evet, dersimizi her beraber ve bir ağızdan tekrarlayalım.

Hiç görmedik gözyuvarlarını taşıyan o efsanevî başı
Lâkin altın bir şamdan gibi parlayan gövdesinde,
bakışı, biraz daha kısılmış, gene de yakıcı

ışıldamakta. Öyle olmasa, o göğsün yuvarlaklığı
gözümüzü kamaştırmaz, en küçük hareketiyle belinin,
bir gülümseme uzamaz mıydı, üreyişin beşiğine doğru
o kıvrımlar boyu.

Öyle olmasa, bu kolsuz başsız taş yığını
yarı saydam kavsi altında omuzlarının
andırmaz mıydı vurulmuş bir kuşu

ve parlayabilir miydi o bedeni aşıp bir yıldız gibi
varlığının ötesinde: Çünkü sizi görmediği
yer yok. Değiştirmeniz gerek yaşantınızı.

Aşağıda MEME'nin yayınlanması üzerine **New York Review** muhabiri Alan Lelchuk'un Philip Roth'la yaptığı bir konuşmayı bulacaksınız. Hayli tartışmalara yol açan yapıtı konusunda yazarın kendi düşüncelerini buraya almayı yararlı gördük.

Sander Yayınları

Philip Roth'la MEME üzerine bir görüşme

ALAN LELCHUK :

MEME'nin nasıl yazıldığı konusunda bir kaç soru sormak istiyorum. Bu fikir nereden aklınıza geldi? Bu kitabınızı garip, alışılmadık olarak mı nitelersiniz? MEME ile daha önceki yapıtlarınız arasında bir bağlantı olduğunu düşünüyor musunuz, yoksa bu kitap, yapıtlarınızın genel çizgisinin biraz dışında mı kalıyor?

PHILIP ROTH :

Şimdiyedek yazdığım bütün kitapları düşündüğümde, bunların hemen hepsinin, Bruno Bettelheim'in deyimiyle,

«Aşırı durumlarda insanın nasıl davrandığı» ile ilgili olduğuna karar veriyorum. Ya da, MEME'den önceki kitaplarımın hepsinde, olağan durumlarda aşırı davranışları konu aldığımı söylemek daha doğru olur. Her halükârda, bugünedek yazıdığım bütün kitaplardaki kadınlar ve erkekler palamarı çözülmüş ve bildikleri, kendi karasularından dışarı, açık denize doğru salınmış kişilerdir. Belki de, kendi vicdanlarının ya da pişmanlıklarının akıntısına kapılıp açık denize sürüklenmişlerdir. Söz gelimi, ilk hikâyelerimden olan «Yahudilerin Dönmesi»nde, küçük bir Yahudi oğlan, havranın damına çıkıp tanrılık taslar. Belki MEME'deki Kepesh gibi bir dar boğazda değildir ama gündelik benliği, ailesi ve arkadaşlarıyla yeni bir ilişki içinde bulur kendini. **When She Was Good** adlı kitabımda Lucky Nelson, **LIBBY***de Gabe Wallach ve Paul Herz, **Portnoy'un Çilesi**'nde Alex Portnoy, bunların hepsini kendilerine tanınan ruhsal ve ahlâkî imkânların sınırlarını zorlaya kişilerdir. Sorun, yüzmek ya da boğulmak değil, kulaç atmayı icat etmek sorunudur.

Kepesh'in içine düştüğü açmaz da bu doğrultudadır, yalnız bir farkla : Palamarın nasıl çözüldüğünü (ne yazık ki) ruhsal, sosyal ya da tarihsel nedenlerle açıklamak mümkün değildir. Bence, Kepesh'in başına gelenler, şimdiyedek dile getirebildiğim en acıklı «insanoğlunun yalnızlığı» hikâyesidir. Giderek, tekrar eski benliğini kazanmak, kendi cinsinden olanlarla birleşmek, bir olmak özlemi, Lucy Nelson ya da Portnoy'la kıyaslanamayacak kadar umutsuz, kahredicidir. Lucy ile Portnoy, bir yandan daha düzenli, daha normal bir yaşam sürmek istedikleri halde, bütün birikmiş öfkeleri ve yabanlıkları içinde, yalnız

*** LIBBY (Letting Go), Sander Yayınları, Çağdaş Dünya Yazarları Dizisi : 11.**

kalmaya mahkûmdurlar. Bu çok inatçı iki Amerikalı çocuk «sevgili düşman»la sonsuz bir savaşı sürdürmeye hüküm giymişlerdir: Anasına karşı çıkan gözüpek Yahudi oğlan, mutfağa kapatılmış Cleopatra; babasına başkaldıran iyi aile kızı, Amerikan kasabalarının Aşk Tanrısı. Oysa Kepesh bu ikisinden çok daha «kahraman»dır; belki de meme olan bir erkek benim yaratmayı başarabildiğim ilk gerçek «kahraman»dır.

ALAN LELCHUK :

MEME'yi yazarken ne gibi güçlüklerle karşılaştınız? Bu yapıtınız üzerinde çalışırken özellikle kaçındığınız bazı tehlikeler oldu mu? Yoksa hikâye kendiliğinden, söz gelimi, bir çırpıda mı biçimlendi?

PHILIP ROTH :

Bu tür bir hikâyeyi yazarken karşılaşılan zorluklardan biri, yazarın okuru inandırmak konusunda ne çeşit bir hak iddia edeceğidir. Karar vermeniz gereken (bu karar sizin yazarlık yeteneklerinize bağlıdır, kuşkusuz) okurdan bildik bir dünyada yer alan hayal ürünü bir olaya mı inanmasını isteyeceğiniz, yoksa inanç sorununu bir yana bırakıp, tümüyle hayal dünyasına mı geçeceğinizdir - rüyalar, karabasanlar, kinaye, saçma, oyun, edebî tedirginlikler, sadizm, v.b.

Kafka, sözgelimi, «Değişim» adlı yapıtında, daha başta kahramanının başına gelen felâketin, aileler, işler, patronlar, para ve kâhyalardan kurulu gerçek ve aşağılık bir dünyada geçmekte olduğunu kesinlikle açıklar. Eğer bunu kabul etmezseniz, eğer «Değişim»i, diyelim Gogol'un **Bir Delinin Günlüğü** gibi okumayı yeğler ve Samsa'nın bir çeşit, delilere özgü karabasan içinde yaşadığını düşünmeye kalkarsanız, hikâyeyi yanlış ve eksik algıla-

mış olursunuz. Kafka daha size bir düzine cümle okutmadan apaçık söyler: «Bu bir rüya değildi.» Gogol öte yanda, «Burun» adlı hikâyesinde Kovalev'in başına gelenlere karşı, kâh öfkelendirici, kâh alaycı bir tavır takınmıştır. Hikâyenin arka planındaki maskaralık ve hiciv dolu gelişimler, oyuncu, sadist bir hayal gücünün hareket halinde olduğunu hep hatırlatır okura. Böylece de hikâyenin «gerçek» olup olmadığı sorununun sürekli çözümsüz, ama canlı kalması sağlanır. Gogol'ün sonunda dediği gibi belki de uydurma bir hikâyedir bu - ama belki de değildir.

Bu hayal ürünü ustalarından söz etmemin nedenine gelince, bir konuyu ele alış biçiminin bir yazardan ötekine ne denli farklılıklar göterebileceğini örneklemek içindi. Şuraya geleceğim: Benim MEME'de konuyu ele alış biçimim, kanımca, bu iki yöntemin bir bileşimi olarak açıklanabilir. Bir yandan okurun bu hayal ürünü olayın gerçek dünyada cereyan ettiğine inanmasını isterken, öte yandan da «dehşetengiz bir olayın gerçekliği» sorununu hikâyenin ana temalarından biri olarak işlemek istedim. «Gerçek mi bu? İnanabilir miyim?» Kafka'nın çözümlediği - ya da çözümlemeden baskı altında tuttuğu - bu soru, «Değişim»in daha birinci sayfasında bunun bir rüya olmadığı belirtilerek kesinliğe bağlanır. Gogol ise okur adına, kedi fareyle oynar gibi oynamaktadır bu soruyla. İşte MEME'de Kepesh'in kişiliğinde bu iki tavrı bir arada yürütmeye çalıştım. Bunun bir rüya ya da bir karabasan mı, yoksa delilere özgü bir hayal ürünü mü olduğu sorunu, gerek kahramanım için, gerekse benim için asla önemsiz değildir. Bu nedenle, önemli olduğunu her fırsatta belirtmeyi yeğledim.

Bildiğiniz gibi, MEME'de hem «Değişim», hem de «Burun»a, Kepesh kendisi değinir, başına gelenleri anlamlı kılmak için debelenirken. Ciddi ve işine bağlı bir edebiyat öğretmeni olan Kepesh'in başına gelen korkunç

değişim içinde Kafka ve Gogol'ü düşünmesi doğaldır kanımca. Öte yandan, okuru benim gerek «Burun», gerekse «Değişim»e ne borçlu olduğum konusunda kendi başına karar vermeye bırakmak yerine, bu sorunu hikâyenin içinde ele almak ve tartışmak bana daha olumlu göründü. Giderek, diyebilirim ki, MEME, bir hayal ürünü olmaklığı üzerine kuşkucu bir okurun bütün itiraz ve tereddütlerine cevap vermeyi de içerir. Kurgusu, yapısı açısından bir karabasan ya da evhamdan çok, bir eleştiriye cevap, ya da tekzip niteliğindedir. En önem verdiğim nokta da, bu ürkütücü durum konusunda alabildiğine açık seçik, kesin bir tavır takınmak oldu. Kahramanımın, başına gelen felâketin anlamı konusunda okurdan daha fazla bilgi sahibi olmamasına dikkat ettim. «Derin Anlamlı» bir hikâye yazmak yerine, «Derin Anlam» sorununu, «Dehşetin Gerçekliği» sorunuyla birlikte hikâyenin içinde işlemeye, onun bir parçası haline getirmeye çalıştım.

ALAN LELCHUK :

Açık seçik ve dolaysız bir tavır takınmak istediğinizden söz ettiniz. Oysa bir eleştirmen MEME'de «hayal ürünü olay, mecazî düzeyde hayli bulanık kalmakta» diye şikâyet ediyor.

PHILIP ROTH :

Herşeyden önce anlatım düzeyinde açık seçik ve dolaysız bir edebî yapıtın, mecazî düzeyde bulanık ve anlaşılması zor olmasını, kanımca, olumsuz olarak nitelememek gerekir. Örnek olarak yine Kafka'yı ele alalım. «Değişim» gücünü herhalde kolayca anlaşılır, ya da «saydam» olmasından almaz. Kafka'nın taktiği (ve başarısı) bir yandan okuru yorum yapmaya dâvet ederken, öte yandan herhangi bir yorum karşısında dirençle kendini savunmasıdır. Hangi entellektüel aracı kullanırsak kullanalım, bir

Kafka hikâyesinin neden «çekici» olduğunu anlatmaya yetersiz kalacaktır. Giderek, «Kafka'nın anlamı»ndan söz etmek, onun gerçek çekiciliğini farketmemiş olmak gibi gelir bana.

Anlaşılmaz olmanın kendi başına bir erdem olduğunu iddia edecek değilim. Bir imge ya da mecazın anlaşılmaması pekâlâ mümkündür, çünkü anlamsız bir mecaz da olabilir pekâlâ. Giderek yazarın böyle bir açmaza düşmesi, yani yazılarının zor ve anlaşılması güç olduğu için, kimsenin onu anlamadığına kendini inandırması çok kolaydır. Sorun, zaten bulanık ya da saydam olmak değil, kullanışlılık sorunudur. Kanımca, bir imgenin çok şey anlatması, dilerseniz anlamlı olması diyelim buna, o imgeye ne kadar çok anlam yükleyebildiğimizle değil, o imgenin yazarın önünde açtığı yaratıcı imkânların niteliğiyle ölçülmelidir. Bir başka deyimle, imgenin yazara kendi tutkularını, yeteneğini araştırmak için tanıdığı özgürlüktür önemli olan. Bir romancının okurunu «söylemeye çalıştığı şeyle» değil, yarattığı «romansal inanılırlık», okura verdiği hayal kurma gücünün genel başarısı oranında kendine inandırdığı kanısındayım.

Şimdi sizin sözünü ettiğiniz eleştirmenin şikâyetini ele alalım. Bana öyle geliyor ki, bu eleştirmen de Kepesh'i kahreden olaya benzer bir şeyin baskısı altında bunalmakta. Doğrusunu isterseniz, Profesör Kepesh'e çok yakışırdı bu sözler: «Hayal ürünü olay, mecazî düzeyde hayli bulanık»! Gerçekten harikulâde bir son olurdu bu MEME için! Bu eleştirmenin edebî açıdan ele aldığı sorun, aslında Kepesh'in boyuna geveleddiklerinin ardında yatan insanî sorundan başka bir şey değildir. Bir okur olarak, burada gizli bir «anlam» aramak, bence Kepesh ile aynı doğrultuda debelenmektir. Ve tabii sonunda da Kepesh gibi yenilmek söz konusudur. Amerika'nın bütün edebiyat fakültelerindeki bütün edebiyat öğretmenleri bir

araya gelse bile artık David Kepesh'i eski haline döndüremezler. Onun için bu «dehşetengiz» durumdan kurtulmanın yolu yoktur. Edebî yorumlar bile kurtaramaz onu artık. Tek bir şey kalmıştır geriye: Başına gelen felâketin aman tanımaz öğretisi. Sonunda öğrendiği tek şeyi bu olmuştur: Ne olmuşsa olsun David Kepesh bir memeye dönüşmüştür ve bundan böyle bu çerçeve içinde düşünmek, hareket etmek, yaşamak durumundadır.

«Bu çerçeve içinde» derken neyi kastettiğimiz ise bir başka soru. Kepesh hikâyenin sonuna doğru, kendi başına yaşamanın, oyunu tek-adam olarak sürdürmenin yollarını ararken kendi kendine sorar bu soruyu. «Değişim»in daha ilk cümlesinde bir böcek olmayı kabullenen Gregor Samsa'nın aksine, Kepesh sürekli olarak kaderine karşı koyar, direnir, isyan eder. Bir memeye dönüştüğünü kabul ettikten sonra bile beyni sürekli «Ama nasıl bir meme?» sorusuna cevap aramaktadır. MEME, diğer temaların yanısıra ve en az onlar kadar önemle «bilinçli olmak» temasını işler: «Çünkü sizi görmediği yer yok. Değiştirmeniz gerek yaşantınızı.»

ALAN LELCHUK :

Tabii bu arada cinsellik de en az diğerleri kadar üzerinde durulan bir tema MEME'de. Beni özellikle ilgilendiren Kepesh'in bir meme olarak keşfettiği «cinsel kendinden geçiş hali» ile duyduğu manevî acı ve kahredici insanlık dışına sürülmüşlük, yalnızlık duyguları arasındaki bağlantı. Bu bağlantı, daha önce, çok daha aşırı bir biçimde **Portnoy'un Çilesi**'nde işlediğiniz motifin bir çeşitlemesi değil mi? **Portnoy'un Çilesi**'nde kahramanınız cinsellik açısından ne denli cüretli davranırsa, kendisi ve geçmişiyle o denli büyük çatışmalara düşmekteydi.

PHILIP ROTH :

Evet, çok farklı bir vurgulama ve ima ile **Portnoy'un**

Çilesi'ndeki cinsel kavga motifi MEME'de tekrarlanmaktadır. Kabaca diyebiliriz ki, bu kavga birbirleriyle savaş halinde (hiç olmazsa çatışan) dürtü ve isteklerin arasında sürüp gider. Amaç, bir çeşit iç huzur, ya da iktidar dengesi bulmaktır. Hiç olmazsa, aradaki düşmanlığı en az zararlı düzeyde tutmak, ahlakî ve toplumsal özlemlerle, tenin özel ve yalnızca kendini düşünen tensel zevkleri arasında bir denge kurmaktır amaçlanan. Ölçülü benlikle doymak bilmez benliğin savaşı. Uygar, uzlaşıcı benlikle yırtıcı, vahşi benliğin savaşı. Romanlarda ikisi bu kadar açık seçik birbirinden ayrılmamıştır tabii ve birbirlerine olan düşmanlıkları da o denli kesin çizgilerle belirlenmemiştir. Ama zaten bunlar «çatışan benlikler» sorununu açıklamak için çizilmiş şemalar değil, «insan doyumu ekonomisi»nin karmaşık sisteminde bocalayan bireylerin hikâyeleridir. Ruhsal ve duyumsal hırsları öylesine aşırı ve karmaşıktır ki, ve gerçek amaçlarına ulaşmak dilekleri o denli güçlüdür ki, onların tenlerinin doymak için ruhsal bir açlık, ahlakî erdem için şehevî bir açlık duyduklarını söylemek bile mümkün.

Ama bu, gerçekten çok kaba bir tanımlama. Her iki kitapta benzer endişelerin söz konusu olduğunu kabul etmemden, bunların aynı cinsel tema üzerine çeşitlemeler oldukları anlamının çıkarılmasını istemem. Kepesh'in geçirdiği değişimdeki gülünç unsurun cinsel kavgayı iyice içinden çıkılmaz bir hale getirdiği kanısındayım. Öyle ki, artık Portnoy'la Kepesh'i kan kardeş olarak ele almakta hiç bir kullanışlı yan göremiyorum. Giderek, Kepesh'in bütün bocalayışını cinsellikle ilintili olarak nitelemek de aynı sebepten yanlış olur. Portnoy içinde yaşadığı bütün kargaşaya ve altında ezildiği yalnızlığa rağmen, dünyasını avucunun içi kadar iyi tanır. Oysa Kepesh, **kaybolmuştur**. Bir anlamda Descartes'in **Düşünceler**'inin başında dediği gibi, «Ben olduğuma eminim, ama ben neyim?» Kepesh'in

içine düştüğü cinsel dehşet Portnoy'unkinden ötedir, çünkü epistemolojik * bir boyut kazanmıştır. Portnoy'un aksine, Kepesh bedbahtlığını kendisi için bir eğlence konusu haline getirmek dileğinde değildir. Ayrıca, neye benzediği ile neler hissettiği arasındaki uçurumu çılgın bir espri fırtınasıyla aşmak imkânından da yoksundur. Eğer Portnoy bunu başarabilmişse, tek neden, uçurumun o denli aşılmaz olmayışıdır.

ALAN LELCHUK :

MEME'de son zamanlarda hayli moda olan cinsel özgürlükle ilgili bazı fikirler, açıktan açığa olmasa da, eleştirilmekte midir? «İnsan doyumunun ekonomisi»nden söz ederken, kuşkusuz yararları olduğu kadar zararları da hesaba almaktasınız. Acaba diyorum, hafiften alaylı bir üslupla MEME'de son zamanlarda belki de gereğinden fazla değer verilen «cinsel özgürlük» fikrini eleştirmek gibi bir niyetiniz olmadı mı? Bu arada, şunu da sormak isterim: Aşırı ama hızla yaygınlaşan delilik ve yabancılaşma üzerine bazı fikirleri de eleştirmek, bunların çevresinde kurulmak istenen romantik kurguları yıkmak istediniz mi bu yapıtınızda? Özellikle, delilik ya da yabancılaşmanın, aklı başında, sıradan bir hayat yaşamaktan daha iyi olduğu fikrini eleştirmek gibi bir niyetiniz var mıydı?

PHILIP ROTH :

Benim neye niyet ettiğimden çok, bakış açım, görüşüm, düşünce biçimim, kısacası **tavrım**'dan söz ediyorsunuz sanırım. Bu tavır, olsa olsa, hayal gücüme bir yön vermekte, beni başlatmakta, sonra da bu yolda yürümeme yardımcı olmakta olmuştur. Ama sonunda bu tavır - hiç ol-

*** Epistemoloji : Bilginin özü ve sınırlarıyla ilgili bilim dalı.**

mazsa ben öyle olduğunu düşünmek istiyorum - hikâyenin içine katılmış, yoğrulmuş, kaybolmuştur. Bence, hikâye yazmama devam etmemi sağlayan en etkili güçlerden biri, gittikçe daha şiddetle duyduğum, kendiminki dahil bütün «tavırlar»a karşı bir sabırsızlık, inanmazlık ve kuşkudur. Bu, roman yazmaya oturduğum zaman, bütün entellektüel ve ahlakî görüşlerimi paket edip kapının önüne bırakırım anlamına gelmez. Ya da bir roman yazarken, birden söylemekte olduğumun meğer tam tersini düşündüğümü farkederim demek de değil (Böyle bir şey söz konusu olduğunda zaten kafanız fazlasıyla karışmış, iyi bir iş çıkaramayacaksınız demektir.) Benim söylemeye çalıştığım, genellikle sözümü bitirmeden neden söz etmekte olduğumu bilmeyişimdir. Her şeyi bir kez hikâye makinesinin bıçakları arasından geçirip öğütmeden, yani onu başka bir biçime sokmadan, bilemem tam ne demek istediğimi. Sonra da elimdeki bu yeni biçime - her ne olursa olsun bir **tavır** olmayan bu biçime - bakar ve genellikle, «Bu da değil tam söylemek isteğidim - ama biraz daha yaklaştım galiba,» derim.

Demek oluyor ki, başkalarının değil, kendi fikirlerim üzerine bir eleştiri yazmışım. Delilik ya da yabancılaşmanın bence yüce, özenilecek bir yanı yok. Deli olmak, yabancılaşmış olmak benim kafamdaki «iyi bir yaşam» kavramıyla bağdaşmaz. Taraf tutmam söz konusu olsaydı, sizin yakıştırdığınız tarafta yer alırdım herhalde. Ama bana öyle geliyor ki, tartışma kaldırır bir konuya burun kıvırır gibi bir haliniz var ama ortada böyle bir sorun yok. «Moda» fikirler çevresindeki «romantik kurguları yıkmak» derken neyi kastettiğinizi anlıyorum, ama böyle bir şey olursa, ancak kendiliğinden olur. Ve eğer ben bir fikri hicvetmek istemiş olsaydım, en kapalı biçimde dahi, daha oyunun başında çok daha başka işaretler verirdim okura.

ALAN LELCHUK :

Kadın Özgürlüğü Hareketi içinde olanların MEME'ye karşı sert bir tepki göstereceklerini düşünüyor musunuz? Yanılmıyorsam, bu konuda bir eleştiri de çıktı. Burada kahramanınızdan, kadınları salt cinsel zevklerine hizmet eden bir nesne olarak gören bir adam, diye söz ediliyor. Böyle bir yoruma ne dersiniz?

PHILIP ROTH :

Bence yanlış bir yorum. Kepesh'in ister kadın, ister sanat, ister gerçek, isterse babası olsun, bütün bu konularda düşündükleri bir erkek olmasıyla değil, **olmamasıyla** ilgilidir. Kendi deyimiyle, «edebiyat öğretmeni, sevgili, oğul, müşteri ve vatandaş» olmaktan çıkmıştır artık. Kepesh'in sorunu, değişiminden ötürü, yaşantısının tek bir şeye, kendi anatomisine sınırlanmış olmasıdır. Aslında bu açıdan ele alınırsa, bir çok kadının ve özellikle Kadın Özgürlüğü hareketine yakınlık duyan kadınların, kahramanım Kepesh'e ve başına gelen felâkete yakınlık duymaları gerekir. Dünya yüzünde baştan aşağı bir «cinsel nesne» haline gelmiş tek bir kul varsa, hem kendisi hem de çevresi için, bu David Alan Kepesh'den başkası olamaz. Kepesh'in, süper duyarlıklı, koskoca bir kadın memesi olduğunu öğrendiği andan itibaren savaş açtığı bu baştan aşağı cinselleşme değil midir? Bu anatomi ile sürdürdüğü savaş, yalnızca biçim ve boyut olarak değil, **başka bir şey** olmak karşısında verilen bir savaştır, ki kitaptaki başlıca hareket unsurunu oluşturur.

Tabii bu hayli belirsiz bir debeleniş. Sık sık kendi kendini yalanlayan fikirler, korku ve dehşete düşüşler giriyor araya. Arada sırada da bilgece, başarılı fikirler atıyor ortaya. Düşünüyorum da, Kepesh'in kendi yumuşak, yağlı bedenine karşı verdiği savaşın karmaşık niteliği, acaba di-

yorum, kadınların kendi fiziksel benlikleriyle ruhsal benlikleri arasındaki savaşı hatırlatan bir çağrışım yapmıyor mu?

ALAN LELCHUK :

Kitabınızın şaşırtıcı yanlarından bir diğeri de, ağıtı andıran bir tonda yazılmış olması. David Kepesh başına gelen felâkete ağıt yakıyormuş gibi konuşuyor. Kitap öylesine garip, ürktücü bir felâket haberiyle başladıktan sonra, insan ardından güldürü, kaba şaka bekliyor, ağıt değil. Bu yolu seçmenizin nedenini açıklar mısınız lütfen?

PHILIP ROTH :

Genel tonu «ağıt» olarak nitelemeyi biraz sakıncalı görüyorum. Acıklı bir hikâye bu. Kepesh de kederinden ağlamaklı oluyor sık sık. Ama bunu kahramanın **sesini duyurmak için** ağıt yaktığı, ancak o zaman bile mantık dışına çıkmamak endişesiyle fazla uzatmadığı biçiminde yorumlamak daha doğru olur kanımca. Bence Kepesh'in ses tonu, «şikâyet dolu» değil, «düşünceli» olarak nitelenmeli. Acılı bir durgunluk içinde tekrar tekrar hatırlanan dehşet anıları.

Evet, dediğiniz gibi, hikâye çok daha kaba-alaya ya da güldürüye yönelik olabilirdi. Önümüzde fevkalâde komik ve aynı anda dayanılamayacak kadar acıklı olaylar dile getiren bir sürü başarılı örnek var. «Burun», sözgelimi, insanın bir uzvunun koparılmasında bir güldürü unsuru bulabiliyor. Sonra **Molloy**'da, **Malone Dies**'da, Samuel Beckett bedensel çöküntüyü çok yönlü işlemiştir. Bu tür komediyi ben şahsen çok çekici bulurum ve itiraf edeyim ki başlangıçta meme olan bir adamın öyküsünün bu tür güldürü unsurlarına ne denli açık olduğunu gördüğümden, hayli zorluk çektim bunlara yer vermemek için.

Aslında genellikle komedi ve fars fikrini kullanma-

mak için çok direnmem gerekti, çünkü fazlasıyla kolay ve elimin altındaydılar. İlk akla gelen, dolayısıyla da başarılı olması en zayıf kişi yaratma yöntemi olduğu gerekçesiyle vazgeçtim. Çünkü daha ben işe başlamadan espri yapılmıştı bile ve en iyisi diye düşündüm, bunun bir espri olmadığı konusunda direnmektir. Ama sonraları kararımdan cayar gibi olduğum da oldu. Nihayet, her yazar bir yerde «numarasını» yapmaktan pek kolay alamaz kendini.

Özet olarak diyebilirim ki, eğer yeni bir şey ortaya çıkarmayı düşlüyorsam (mesleğim açısından) ancak bu aslında komik durumu büyük bir ciddiyetle ele alıp işlemektir, diye düşündüm. Hikâyede komik anlar yok değil, kuşkusuz. Giderek, ibelli belirsiz bir «gülünçlüğün» inceden inceye ve baştan sona sürdüğünü bile söyleyebilirsiniz. Ama bu da olumludur bence. Sırf kendi rekorumu ve elimdeki materyalin uyandıracağı umutları kırmak için, beklenenin tam tersini yapmak gerektiği gibi bir endişem olmadı hiç bir zaman.

The New York Review
19 Ekim, 1972

PHILIP ROTH 1933'te doğmuş Amerikalı bir yazardır. Sander Yayınları arasında çıkan KUCAK DOLUSU (Goodbye Columbus) adlı kitabıyla 1959 Amerikan Ulusal Kitap Ödülü'nü kazanmış, yine yayınlarımız arasında çıkan ilk romanı LİBBY(Letting Go) ile önemli bir yazar olduğunu kanıtlamıştır. PORTNOY'UN ÇİLESİ (Portnoy's Complaint) ise Philip Roth'un ününün bütün dünyaya yayılmasına yol açmıştır.

Philip Roth'un en son kitabı olan MEME, onun yazarlık hayatında ilginç bir dönemeci belirliyor. 38 yaşında, sağlıklı, aklı başında sayılabilecek, görev düşkünü bir edebiyat öğretmeni kendine geldiğinde, doktorlar bir memeye dönüştüğünü bildirirler: Bir hastahane odasında, özel olarak hazırlanmış hamağına gömülü yatan, gözleri görmeyen, elleri olmayan,1.80 boyunda,70 kilo ağırlığında bir meme... Böyle başlıyor Philip Roth'un gerçeğin sınırlarını zorlayan, özlü kitabı.

Meme olan adamın öyküsünü, onun aklını yitirmemek, bir çıkış yolu bulmak ve hepsinin ötesinde varlığını sürdürmek için debelenişini, kimi zaman kahkahalar içinde, kimi zaman gözleriniz yaşlı, bir solukta okuyacaksınız.



10 LİRA

Kapak düzeni: Mehmet Aksel

Desen: Pete Turner